

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

KOMISSION TIEDONANTO

EU:n suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä

(2013/C 25/01)

1. JOHDANTO

- (1) Laajakaistayhteydet ovat strategisessa asemassa Euroopan kasvun ja innovoinnin kannalta kaikilla talouden aloilla, ja ne myös edistävät sosiaalista ja alueellista koheesiota. Eurooppa 2020 -strategiassa, jäljempänä 'EU 2020 -strategia', korostetaan laajakaistan yleisen käyttöönoton merkitystä osana EU:n kasvustrategiaa seuraavan vuosikymmenen ajalle ja vahvistetaan kunnianhimoiset tavoitteet laajakaistan kehittämiselle. Yhdessä sen lippulaiva-aloitteista, Euroopan digitaalistrategiassa ⁽¹⁾, vahvistetaan laajakaistayhteyksien sosioekonomiset hyödyt ja korostetaan niiden merkitystä kilpailukyvyyn, yhteiskunnallisen osallisuuden ja työllisyyden kannalta. EU 2020 -strategiaan sisältyvän älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevan tavoitteen saavuttaminen riippuu myös nopean internet-infrastruktuurin ja -palvelujen kattavasta tarjonnasta kohtuullisin hinnoin. Hyvälaatuisten ja edullisten laajakaistainfrastruktuurin rahoittamiseen liittyvään haasteeseen vastaaminen on keskeinen tekijä Euroopan kannalta kilpailukyvyyn ja innovoinnin lisäämiseksi, nuorten työmahdollisuuksien lisäämiseksi, taloudellisen toiminnan muualle siirtymisen estämiseksi ja Eurooppaan suuntautuvien investointien houkuttelemiseksi. Digitaalistrategiassa toistetaan EU 2020 -strategian tavoite, jonka mukaan peruslaajakaistayhteyden olisi oltava kaikkien eurooppalaisten ulottuvilla vuoteen 2013 mennessä, ja siinä pyritään varmistamaan, että vuoteen 2020 mennessä i) kaikkien eurooppalaisten saatavilla on paljon nopeammat (30 Mbit/s tai enemmän) internet-yhteydet ja ii) vähintään 50 prosentilla eurooppalaisista kotitalouksista on internet-yhteys, jossa tiedonsiirtonopeus on yli 100 Mbit/s.

- (2) On arvioitu ⁽²⁾, että yli 30 megabitin internet-nopeutta koskevan tavoitteen saavuttamiseksi tarvittavien investointien määrä saattaa nousta 60 miljardiin euroon ja yli 100 megabitin nopeuden saavuttamiseksi vähintään 50 prosentissa eurooppalaisista talouksista tarvitaan jopa 270 miljardin euron investoinnit ⁽³⁾. Näiden investointien tekijät ovat ensi sijassa kaupallisia investoijia. Digitaalistrategian tavoitteita ei kuitenkaan voida saavuttaa ilman julkisia varoja. Tästä syystä digitaalistrategiassa kehoitetaan jäsenvaltioita käyttämään julkista rahoitusta EU:n kilpailu- ja valtiontukisääntöjen mukaisesti EU 2020 -strategiassa asetettujen kattavuutta, nopeutta ja käyttöönottoa koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi ⁽⁴⁾. Paljon kapasiteettia vaativien palvelujen kysynnän odotetaan kasvavan tulevaisuudessa, kun etä-resurssipalvelut, sosiaaliset verkostopalvelut ja tilausvideopalvelut kehittyvät ja vertaisteknologioiden (peer-to-peer) käyttö lisääntyy.

⁽¹⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, Euroopan digitaalistrategia, KOM(2010) 245 lopullinen.

⁽²⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle: Laajakaista Euroopassa: investointi digitaalivetoiseen kasvuun ('laajakaistatiedonanto'); KOM(2010) 472 lopullinen.

⁽³⁾ Todelliset investointikustannukset voisivat olla merkittävästi pienemmät riippuen nykyisten infrastruktuurien uudelleenkäytettävyydestä sekä markkinoita, teknologiaa ja sääntelyä koskevasta kehityksestä.

⁽⁴⁾ Kohta 2.4, avaintoiminto 8.

- (3) Sähköinen viestintä on läpikäynyt perusteellisen markkinoiden vapauttamisprosessin ja siihen sovelletaan nyt alakohtaista sääntelyä. EU:n sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmässä säädetään myös laajakaistayhteyksiin liittyvistä yhdenmukaistamissäännöistä ⁽⁵⁾. Vanhojen laajakaistaverkkojen osalta tukkutasen markkinat ovat ennakkosääntelyn kohteena suurimmassa osassa jäsenvaltioita. Sääntelyyn perustuva lähestymistapa on osoittautunut onnistuneeksi, sillä sen avulla on edistetty kilpailuja markkinoita ja investointeja ja lisätty kuluttajien valinnanvaraa. Esimerkiksi laajakaistan kattavuus ja levinneisyys on suurin sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa esiintyy infrastruktuuritasen kilpailua ja joissa palvelutason kilpailua edistetään tuloksellisella ennakkosääntelyllä. Laajakaistaverkkojen ja erityisesti seuraavan sukupolven (NGA) liityntäverkkojen laajempi käyttöönotto edellyttää kansallisten sääntelyviranomaisten toimia, kun otetaan huomioon niiden rooli sähköisen viestinnän alalla.
- (4) On entistä tärkeämpää, että julkisia varoja käytetään tällä alalla varovasti ja että komissio varmistaa, että valtiontuki on luonteeltaan täydentävää eikä korvaa markkinatoimijoiden investointeja. Mahdollisen valtiontuen yhteydessä on mahdollisimman paljon rajoitettava riskiä yksityisten sijoitusten syrjäyttämisestä, kaupallisten investointikannustimien muuttamisesta ja Euroopan unionin yhteisen edun vastaisesta kilpailun kohtuuttomasta vääristymisestä.
- (5) Komissio totesi valtiontukiudistusta koskevassa tiedonannossaan, että valtiontukipolitiikalla olisi helpotettava sellaisen tuen myöntämistä, joka on hyvin suunniteltu ja kohdistettu havaittuihin markkinoiden toimintapuutteisiin ja Euroopan yhteisen edun mukaisiin tavoitteisiin ⁽⁶⁾. Valtiontukitoimenpiteillä voidaan tietyin edellytyksin korjata markkinoiden toimintapuutteita ja siten tehostaa markkinoiden toimintaa ja parantaa kilpailukykyä. Kun markkinoilla saavutetaan tehokkaita tuloksia, jotka kuitenkin ovat epätydyttäviä koheesiopolitiikan kannalta, valtiontukea voidaan käyttää suotavamman ja oikeudenmukaisemman markkinatilanteen saavuttamiseksi. Erityisesti hyvin suunnattu tukitoimenpide laajakaista-alalla voi osaltaan pienentää sellaisten alueiden välistä "digitaalista kuilua" ⁽⁷⁾, joista toisilla on tarjolla edullisia ja kilpailukykyisiä laajakaistapalveluja ja toisilla ei.
- (6) Jos valtiontukea kuitenkin myönnetään laajakaistahankkeisiin alueilla, joilla markkinatoimijat tavanomaisissa olosuhteissa olisivat valmiita tekemään investointeja tai ovat jo tehneet niitä, tämä voisi heikentää merkittävästi kaupallisten investojien kannustimia investoida laajakaistaan. Tällaisissa tapauksissa laajakaistalle myönnettävä valtiontuki voisi olla tavoitteen kannalta haitallista. Valtiontuen valvonnan ensisijaisena tavoitteena laajakaista-alalla on varmistaa, että valtiontukitoimenpiteet johtavat laajakaistayhteyksien laajempaan levinneisyyteen tai niiden leviämisen nopeutumiseen verrattuna tilanteeseen ilman tukitoimenpiteitä niin, että laadukkaampia ja edullisempia palveluja ja kilpailua edistäviä investointeja tuetaan. Tuen myönnteisten vaikutusten olisi oltava suurempia kuin kilpailun vääristymiset.
- (7) Komission digitaalistrategiassa esittämän kehotuksen johdosta useimmat jäsenvaltiot laativat kansalliset laajakaistastrategiat digitaalistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi alueellaan. Useimpien näiden strategioiden mukaan julkisia varoja käytetään laajentamaan laajakaistaverkon kattavuus alueille, joilla kaupallisilla toimijoilla ei ole kannustimia investoida, ja nopeuttamaan erittäin nopeiden, seuraavan sukupolven liityntäverkkojen käyttöönottoa.
- (8) Näissä suuntaviivoissa esitellään lyhyesti komission politiikan periaatteet, joiden mukaisesti se soveltaa perussopimuksen valtiontukisääntöjä toimenpiteisiin, joilla tuetaan laajakaistaverkkojen käyttöönottoa yleensä (2 jakso). Lisäksi suuntaviivoissa selvitetään näiden periaatteiden soveltamista arvioitaessa sellaisia tukitoimenpiteitä, joiden tavoitteena on edistää peruslaajakaistaverkkojen ja erittäin nopeiden, seuraavan sukupolven erittäin nopeiden NGA-liityntäverkkojen nopeaa käyttöönottoa (3 jakso). Komissio soveltaa näitä suuntaviivoja arvioidessaan laajakaistahankkeisiin myönnettävää valtiontukea. Tämä lisää oikeusvarmuutta ja komission päätöksenteon avoimuutta.

⁽⁵⁾ Ks. sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7 päivänä maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) 12 artiklan 4 kohta, EUVL L 108, 24.4.2002, s. 33, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140/EY (sääntelyn parantamista koskeva direktiivi), EUVL L 337, 18.12.2009, s. 37) ja asetuksella (EY) N:o 544/2009, EUVL L 167, 29.6.2009, s. 12.

⁽⁶⁾ Komission tiedonanto EU:n valtiontukiudistuksesta; Bryssel 8.5.2012; COM(2012) 209 final.

⁽⁷⁾ Termiä 'digitaalinen kuilu' käytetään yleisimmin määrittelemään kahtiajakoa niiden henkilöiden ja yhteisöjen välillä, joiden saatavilla on tietoteknologioita ja joiden saatavilla niitä ei ole. Vaikka tähän digitaaliseen kuiluun on useita syitä, niistä tärkein on riittävän laajakaistainfrastruktuurin puute. Alueelliselta kannalta tarkasteltuna kaupungistumisaste on merkittävä tekijä tieto- ja viestintäteknologioiden saatavuuden ja käytön kannalta. Internetin levinneisyys on edelleen paljon alhaisempi harvaan asutuilla alueilla kaikkialla Euroopan unionissa.

2. LAAJAKAISTAHANKKEISIIN MYÖNNETTÄVÄÄ VALTIONTUKEA KOSKEVAN KOMISSIION POLI-TIIKAN PÄÄPERIAATTEET

- (9) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 107 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion myöntämä tuki valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan". Toimenpiteen luokittelu valti-ontueksi edellyttää seuraavien kumulatiivisten edellytysten täyttymistä: a) toimenpide on myönnetty valtion varoista, b) siitä on taloudellista etua yrityksille, c) etu on valikoiva, d) toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua, e) toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2.1 SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta: onko toimenpide tukea?

- (10) *Valtion varojen käyttäminen*: Valtion varojen siirto voi tapahtua monin tavoin, esimerkiksi suorina avus-tuksina, veronhuojennuksina⁽⁸⁾, edullisina lainoina tai muun tyyppisinä suotuisina rahoitusehtoina. Valtion varoista on kyse myös silloin, jos valtio tarjoaa luontoismuotoisen hyödyn, esimerkiksi investoi laajakaistainfrastruktuurin (osan) rakentamiseen. Valtion varoja voidaan käyttää kansallisella, alueelli-sella tai paikallisella tasolla⁽⁹⁾. Eurooppalaisista rahastoista, kuten Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Euroopan aluekehitysrachasto⁽¹⁰⁾, myönnetty rahoitus edustaa myös valtion varoja, kun tällaiset varat jaetaan jäsenvaltion harkinnan mukaan⁽¹¹⁾.
- (11) *Yritys*: Laajakaistainvestointeja tukevien valtion toimenpiteiden kohteena on tavallisesti taloudellisen toiminnan harjoittaminen, kuten laajakaistainfrastruktuurin rakentaminen ja sen toiminnan harjoitta-minen sekä sitä koskevien käyttöoikeuksien myöntäminen tai liittymäpalvelujen loppukäyttäjille tar-joamisen mahdollistaminen. Myös valtio itse voi harjoittaa taloudellista toimintaa, kun se käyttää ja hyödyntää laajakaistainfrastruktuuria (osaa siitä) esimerkiksi oman yrityksen kautta tai osana valtion hallintoa. Taloudellista toimintaa on myös laajakaistaverkkoinfrastruktuurin rakentaminen, jotta valtio tai kolmannet tahot voivat myöhemmin käyttää sitä kaupallisesti⁽¹²⁾. Laajakaistaverkon käyttöönotto muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin ei välttämättä ole valtiontukea⁽¹³⁾, koska verkon rakentaminen ei suosi mitään tiettyä yritystä⁽¹⁴⁾. Jos verkko kuitenkin avataan laajakaistainvestoijien tai operaattorien käyttöön, on todennäköistä, että toimenpiteeseen liittyy tukea⁽¹⁵⁾.
- (12) *Edut*: Tuki myönnetään tavallisesti suoraan verkon investoijille, jotka useimmiten valitaan tarjouskil-pailulla. Kun valtion rahoitusta ei myönnetä tavanomaisin markkinaehdoin ja se voidaan näin ollen luokitella valtiontueksi markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti (ks. 16 kohta jäljempänä), kilpai-luun perustuvan valintamenettelyn käyttäminen varmistaa, että tuki on rajattu tietyn hankkeen edel-lyttämään vähimmäismäärään. Se ei kuitenkaan poista tukea, sillä viranomainen myöntää edelleen

⁽⁸⁾ Ks. esim. komission päätös N 398/05 – Unkari, Verohuojennus laajakaistapalvelujen kehittämiseksi.

⁽⁹⁾ Julkisen yrityksen varat ovat valtion varoja perussopimuksen 107 artiklan mukaisesti, koska julkiset viranomaiset käyttävät määräysvaltaa varojen suhteen. Asia C-482/99, Ranska v. komissio, tuomio 16.5.2002, Kok., s. I-4397. Tämän tuomion mukaisesti on arvioitava myös, onko julkisen yrityksen kautta tapahtuva rahoitus katsottava valtion toimenpiteeksi.

⁽¹⁰⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1698/05, annettu 20 päivänä syyskuuta 2005, Euroopan maaseudun kehittämisen maa-talousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen, EUVL L 277, 21.10.2005, s. 1; Euroopan par-lamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1080/2006, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, Euroopan aluekehitysrachas-tosta ja asetuksen (EY) N:o 1783/1999 kumoamisesta, EUVL L 210, 31.7.2006, s. 1; neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2006, Euroopan aluekehitysrachastoa, Euroopan sosiaalirachastoa ja kohee-siorachastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta, EUVL L 210, 31.7.2006, s. 25.

⁽¹¹⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös asiassa N 157/06 — Yhdistynyt kuningaskunta, South Yorkshire Digital Region Broadband Project. Unionin tuomioistuin on vahvistanut, että kun varat ovat jatkuvasti valtion valvonnassa ja siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä, ne voidaan luokitella valtiontueksi, ks. asia C-83/98 P, Ranska v. Ladbroke Racing Ltd ja komissio, tuomio 16.5.2000, Kok., s. I-3271, 50 kohta.

⁽¹²⁾ Asiat T-443/08 ja T-455/08, Freistaat Sachsen ym. v. komissio, (ei vielä julkaistu), 93–95 kohta.

⁽¹³⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös asiassa NN 24/07 – Tšekki, Prague Municipal Wireless Network.

⁽¹⁴⁾ Samoin jos verkko rakennetaan tai laajakaistapalvelut hankitaan julkisen hallinnon omiin tarpeisiin, tuki ei tietyissä olosuhteissa anna etua taloudellista toimintaa harjoittaville yrityksille. Ks. komission päätös asiassa N 46/07 – Yhdis-tynt kuningaskunta, Welsh Public Sector Network Scheme.

⁽¹⁵⁾ Komission päätös asiassa SA.31687(N 436/10) – Italia, Broadband in Friuli Venezia Giulia (Project Ermes) ja asiassa N 407/09 – Espanja, Xarxa Oberta.

tukea tarjouskilpailun voittajalle (esimerkiksi "tasaavana rahoituksena" tai luontoismuotoisena hyötynä) ja tällaisen menettelyn tarkoituksena onkin nimenomaan tuensaajan valitseminen. Tarjouskilpailun voittaja voi taloudellisen tuen ansiosta harjoittaa kaupallista toimintaa ehdoilla, jotka eivät muutoin olisi saatavilla markkinoilla. Tuen suoran edunsaajan lisäksi välillisiin edunsaajiin saattavat kuulua kolmannet operaattorit, jotka saavat tukkutasen käyttöoikeudet tuettuun infrastruktuuriin ⁽¹⁶⁾.

- (13) *Valikoivuus*: Laajakaistaverkkojen käyttöönottoa tukevat valtion toimenpiteet ovat luonteeltaan valikovia, sillä niiden kohteena ovat laajakaistainvestoijat ja kolmannet operaattorit, jotka toimivat ainoastaan tietyillä sähköisten viestintäpalvelujen markkinoiden segmenteillä. Tuetun verkon loppukäyttäjäritysten ⁽¹⁷⁾ osalta toimenpide ei välttämättä kuitenkaan ole valikoiva, jos tuetun infrastruktuurin käyttöoikeudet ovat avoinna kaikille talouden aloille. Toimenpide on valikoiva, jos laajakaistan käyttöönotto on kohdistettu tietyille yrityskäyttäjille esimerkiksi niin, että valtiontuki kohdennetaan laajakaistaverkon käyttöönottoon ennalta määriteltyjen yritysten hyväksi eikä kyseisiä yrityksiä ole valittu niiden yleisten kriteerien mukaisesti, joita sovelletaan koko alueella, josta myöntävä viranomainen vastaa ⁽¹⁸⁾.

- (14) *Kilpailun vääristyminen*: Euroopan unionin tuomioistuimen, jäljempänä 'unionin tuomioistuin', oikeuskäytännön mukaan taloudellinen tai luontoismuotoinen tuki vääristää kilpailua, jos se vahvistaa yrityksen asemaa muihin yrityksiin verrattuna ⁽¹⁹⁾. Kilpailijalle myönnetyn valtiontuen vuoksi olemassa olevat operaattorit voivat vähentää kapasiteettiaan tai potentiaaliset toimijat voivat päättää olla tule-matta uusille markkinoille tai maantieteelliselle alueelle. Tuensaajan markkinavoima todennäköisesti lisää kilpailun vääristymistä. Jos tuensaajalla on jo määrävä asema markkinoilla, tuki voi vahvistaa tätä määrävää asemaa heikentämällä kilpailupainetta, joka tuensaajaan kohdistuu sen kilpailijoiden taholta.

- (15) *Vaikutus kauppaan*: Siltä osin kuin valtion toimenpiteet ovat omiaan vaikuttamaan toisissa jäsenvaltioissa toimiviin palveluntarjoajiin (myös vähentämällä niiden halukkuutta sijoittautua kyseiseen jäsen-valtioon), niillä on myös vaikutusta kauppaan, sillä sähköisten viestintäpalveluiden markkinat (laajakaistan tukku- ja vähittäismarkkinat) ovat avoinna operaattoreiden ja palveluntarjoajien väliselle kilpailul-le ⁽²⁰⁾.

2.2 Ei tukea: markkinataloussijoittajaperiaatteen soveltaminen

- (16) SEUT-sopimuksen 345 artiklassa määrätään, että "tällä sopimuksella ei puututa jäsenvaltioiden omis-tusoikeusjärjestelmiin". Tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaat-teesta seuraa, että sellaista pääomaa, jonka valtio suoraan tai välillisesti on antanut yrityksen käyttöön tavanomaisia markkinaolosuhteita vastaavissa olosuhteissa, ei voida pitää valtiontukena. Jos julkisen sijoittajan osakkuuksiin tai pääomasijoituksiin ei liity riittävää tuottavuuspotentiaalia edes pitkällä aikavälillä, kyseisiä toimenpiteitä on pidettävä SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettuna tukena, ja arvioitaessa niiden soveltuvuutta sisämarkkinoille on käytettävä ainoastaan kyseisessä artiklassa esitettyjä perusteita ⁽²¹⁾.

⁽¹⁶⁾ On todennäköistä, että hyöty tuesta siirtyy ainakin osittain kolmansille operaattoreille, vaikka ne maksaisivat korva-uksen tukkutasen käyttöoikeudesta. Itse asiassa tukkuhinnat ovat usein säänneltyjä. Hintasääntelyn johdosta hinta on alhaisempi kuin se, jonka tukkumyyjä voisi muutoin saada markkinoilla (hinta voisi olla monopolihinta, jos ei ole muita kilpailevia verkkoja). Jos hintoja ei säännellä, tukkumyyjän on joka tapauksessa käytettävä hintojensa viitekoh-tana keskihintoja, joita sovelletaan muilla alueilla, joilla on enemmän kilpailua (ks. 78 kohdan h alakohta jäljempänä), mikä todennäköisesti johtaa myös alhaisempaan hintaan kuin se, jonka tukkumyyjä olisi muuten voinut saada markkinoilla.

⁽¹⁷⁾ Kotitalouskäyttäjille myönnettyt tuet eivät kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

⁽¹⁸⁾ Esimerkkinä voidaan mainita tuki yritysalueille, ks. esimerkiksi komission päätös asiassa N 626/09 – Italia, *NGA for industrial districts in Lucca*.

⁽¹⁹⁾ Asia C-310/99, *Italian tasavalta v. komissio*, tuomio 7.3.2002, Kok., s. I-02289, 65 kohta.

⁽²⁰⁾ Ks. komission päätös asiassa N 237/08 – Saksa, *Broadband support in Niedersachsen*.

⁽²¹⁾ Asia C-303/88, *Italian tasavalta v. komissio*, tuomio 21.3.1991, Kok., s. I-1433, 20–22 kohta.

- (17) Komissio on arvioinut markkinataloussijoittajaperiaatteen soveltamista laajakaista-alalla Amsterdamia koskevassa päätöksessään⁽²²⁾. Kuten tässä päätöksessä korostetaan, jäsenvaltion on osoitettava perusteellisesti ja kattavasti, että julkinen investointi on markkinaehtoinen, joko sillä perusteella, että yksityiset investoijat osallistuvat siihen merkittävällä panoksella tai että investoinnille saadaan järkevän liiketoimintasuunnitelman mukainen kohtuullinen tuotto. Yksityisten investoijien osallistuessa hankkeeseen ehdottomana edellytyksenä on, että niiden on kannettava investointiin liittyvä kaupallinen riski samoin ehdoin kuin julkisen investoijan. Sama pätee muihin valtiontukimuotoihin, kuten edullisiin lainoihin ja takauksiin⁽²³⁾.

2.3 Valtiontuki laajakaistaverkkojen käyttöönottoon yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna – Altmark-tuomio ja sisämarkkinoille soveltuvuus SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla

- (18) Joissakin tapauksissa jäsenvaltiot voivat esittää, että laajakaistaverkon tarjonta olisi katsottava SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa⁽²⁴⁾ ja Altmark-tuomiossa⁽²⁵⁾ tarkoitetuksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi, ja tarjota julkista rahoitusta tällä perusteella. Näissä tapauksissa jäsenvaltioiden toimenpiteitä on arvioitava seuraavien tiedonantojen ja säädösten mukaisesti: Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen annettu komission tiedonanto⁽²⁶⁾, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen 20 päivänä joulukuuta 2011 annettu komission päätös⁽²⁷⁾, julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevasta Euroopan unionin puitteista (2011) annettu komission tiedonanto⁽²⁸⁾ sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen 25 päivänä huhtikuuta 2012 annettu komission asetus (EU) N:o 360/2012⁽²⁹⁾. Näitä komission asiakirjoja, yhdessä 'SGEI-paketti', sovelletaan myös laajakaistan käyttöönottoa varten myönnettävään valtiontukeen. Jäljempänä esitetyn tarkoituksena on ainoastaan kuvailla joidenkin kyseisissä asiakirjoissa määritettyjen periaatteiden soveltamista laajakaista-alan ottaen huomioon tietyt alakohdaiset erityispiirteet.

Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun määritelmä

- (19) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun määritelmän osalta komissio on jo yleisesti ottaen selvittänyt, että jäsenvaltiot eivät voi liittää erityisiä julkisen palvelun velvoitteita palveluihin, joita tavanomaisissa markkinaolosuhteissa toimivat yritykset jo tarjoavat tai voivat tarjota tyydyttävästi ja valtion määrittämällä yleisen edun mukaisilla ehdoilla, joihin kuuluvat muun muassa hinta, objektiiviset laatuominaisuudet, jatkuvuus ja palvelun saatavuus⁽³⁰⁾.
- (20) Soveltaessaan tätä periaatetta laajakaista-alan komissio katsoo, että sellaisilla alueilla, joilla yksityiset investoijat ovat jo investoineet laajakaistaverkkoinfrastruktuuriin (tai ovat laajentamassa verkkoaan) ja tarjoavat jo kilpailukykyisiä laajakaistapalveluja riittävällä peitolla, rinnakkaisen kilpailevan ja julkisesti rahoitetun laajakaistainfrastruktuurin perustamista ei voida pitää SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2

⁽²²⁾ Komission päätös, tehty 11. joulukuuta 2007 asiassa C 53/06 – Alankomaat, Amsterdamin kaupungin Glasvezelnet Amsterdamille myöntämästä tuesta investoinnin tekemiseksi valokuituliityntäverkkoon, EUVL L 247, 16.9.2008, s. 27.

⁽²³⁾ Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina, EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10, ja tiedonannon oikaisu, EUVL C 244, 25.9.2008, s. 32.

⁽²⁴⁾ Oikeuskäytännön mukaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle on pitänyt antaa tämä tehtävä julkisen vallan antamalla säädöksellä. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu voidaan antaa operaattorin hoidettavaksi myöntämällä sille julkisen palvelun toimeksianto; ks. yhdistetyt asiat T-204/97 ja T-270/97, EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA v. komissio, tuomio 13.6.2001, Kok., s. II-2267, 126 kohta, ja asia T-17/02, Fred Olsen S.A. v. komissio, tuomio 15.6.2005, Kok., s. II-2031, 186 ja 188–189 kohta.

⁽²⁵⁾ Ks. asia C-280/00, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Kok. 2003 s. I-7747.

⁽²⁶⁾ EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4.

⁽²⁷⁾ EUVL L 7, 11.1.2012, s. 3.

⁽²⁸⁾ EUVL C 8, 11.1.2012, s. 15.

⁽²⁹⁾ EUVL L 114, 26.4.2012, s. 8.

⁽³⁰⁾ Ks. Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen annetun komission tiedonannon 48 kohta ja julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevasta Euroopan unionin puitteista (2011) annetun komission tiedonannon 13 kohta.

- kohdassa tarkoitettuna yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna ⁽³¹⁾. Jos kuitenkin voidaan osoittaa, että yksityiset investoijat eivät pysty lähitulevaisuudessa ⁽³²⁾ tarjoamaan riittävää laajakaistapeittoa kaikille kansalaisille tai käyttäjille, jolloin merkittävä osa väestöstä jää ilman laajakaistayhteyttä, yritykselle, jonka tehtäväksi on annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoaminen, voidaan maksaa korvausta julkisesta palvelusta, jos edellä mainitussa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista annetussa tiedonannossa vahvistetut edellytykset täyttyvät. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarvetta arvioitaessa huomioon otettavien verkkojen olisi aina oltava tyypiltään toisiinsa verrattavia, eli joko peruslaajakaistaverkkoja tai NGA-verkkoja.
- (21) Lisäksi laajakaistainfrastruktuurin käyttöönottoa ja ylläpitoa voidaan pitää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna ainoastaan, jos kyseinen infrastruktuuri tarjoaa yhteyksiä yleisesti kaikille käyttäjille tietyllä alueella, niin kotitalous- kuin yrityskäyttäjille. Ei riittäisi, että tukea myönnettäisiin pelkästään yritysliittymille ⁽³³⁾.
- (22) Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun velvoittava luonne merkitsee myös sitä, että käyttöönotettavan verkon tarjoaja ei voi kieltäytyä tarjoamasta tukkutason pääsyä verkkoon harkinnanvaraisesti ja/tai syrjivästi (esimerkiksi siitä syystä, että yhteyksien tarjoaminen tietyllä alueella ei mahdollisesti ole kaupallisesti kannattavaa).
- (23) Ottaen huomioon kilpailutilanteen, joka on saavutettu unionissa sähköisen viestinnän vapauttamisen jälkeen, ja erityisesti laajakaistan vähittäismarkkinoilla tällä hetkellä vallitsevan kilpailun, julkisesti rahoitetun verkon, joka perustetaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun puitteissa, olisi oltava avoin kaikille kiinnostuneille operaattoreille. Jos laajakaistan käyttöönotto määritetään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi, sen olisi perustuttava passiivisen ⁽³⁴⁾, neutraalin ⁽³⁵⁾ ja avoimen infrastruktuurin tarjontaan. Verkon olisi tarjottava käyttöoikeuksien hakijoille kaikki mahdolliset verkkoonpääsyn muodot ja mahdollistettava tehokas kilpailu vähittäistasolla, jolloin varmistetaan kilpailukykyisten ja kohtuuhintaisten palvelujen tarjoaminen loppukäyttäjille ⁽³⁶⁾.
- (24) Sen vuoksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun olisi katettava ainoastaan yleiset laajakaistayhteydet mahdollistavan laajakaistaverkon käyttöönotto ja siihen liittyvien tukkutason käyttöoikeuspalvelujen tarjoaminen ilman vähittäistason viestintäpalveluja ⁽³⁷⁾. Jos yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoaja on myös vertikaalisesti integroitunut laajakaistaoperaattori, olisi otettava käyttöön riittävät takeet eturistiriitojen, perusteettoman syrjinnän ja muiden piilevien välillisten etujen välttämiseksi ⁽³⁸⁾.
- (25) Sähköisen viestinnän markkinat on vapautettu täysin, joten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu laajakaistan käyttöönottamiseksi ei voi perustua SEUT-sopimuksen 106 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun palvelun tarjoajalle myönnettävään yksin- tai erityisoikeuteen.

Korvauksen laskeminen ja takaisinperintä

- (26) Laskettaessa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta maksettavaa korvausta sovelletaan täysimääräisesti SGEL-pakettiin sisältyviä periaatteita. Laajakaista-alan erityispiirteiden vuoksi on tarpeen

⁽³¹⁾ Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen, 49 kohta.

⁽³²⁾ Termin 'lähitulevaisuus' olisi katsottava tarkoittavan kolmen vuoden jaksoa näiden suuntaviivojen 63 kohdan mukaisesti.

⁽³³⁾ Tämä vastaa periaatteita, jotka esitetään Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen annetussa komission tiedonannossa (50 kohta). Ks. myös komission päätös N 284/05 – Irlanti, Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs", phases II and III, ja N 890/06 – Ranska, Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit.

⁽³⁴⁾ Passiivinen infrastruktuuri on periaatteessa verkkojen fyysinen infrastruktuuri. Määritelmä, ks. sanasto.

⁽³⁵⁾ Verkon olisi oltava teknologiasta riippumaton ja siten mahdollistettava kaikille käyttöoikeuksien hakijoille minkä tahansa saatavilla olevilla teknologian käyttäminen palveluiden tarjoamisessa loppukäyttäjille.

⁽³⁶⁾ Näiden suuntaviivojen 78 kohdan g alakohdan mukaisesti.

⁽³⁷⁾ Tämä rajoitus on perusteltu siitä syystä, että kun yleiset yhteydet mahdollistava laajakaistaverkko on otettu käyttöön, viestintäpalveluja tarjotaan yleensä kaikille käyttäjille kilpailukykyiseen hintaan jo markkinavoiimien vaikutuksesta.

⁽³⁸⁾ Tällaisiin takeisiin pitäisi kuulua erityisesti velvollisuus pitää erillistä kirjanpitoa ja niihin voi kuulua myös sellaisen yhtiön perustaminen, joka on rakenteellisesti ja oikeudellisesti erillinen vertikaalisesti integroituneesta operaattorista. Tämän yhtiön pitäisi olla yksin vastuussa sille osoitetun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelutehtävän noudattamisesta ja suorittamisesta.

määrittää selvemmin tilanne, jossa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoajan on tarkoitus kattaa ilman laajakaistayhteyttä olevia asuin- tai muita alueita (ns. valkoisia pisteitä) laajemmalla alueella, jolla muut operaattorit ovat jo ottaneet käyttöön oman verkkoinfrastruktuurinsa tai saattavat suunnitella käyttöönottoa lähitulevaisuudessa. Jos alue, jolla yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu otetaan käyttöön, ei rajoitu pelkästään valkoisiin pisteisiin niiden koon tai sijainnin vuoksi, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoaja voi joutua ottamaan verkkoinfrastruktuurin käyttöön myös kannattavilla alueilla, jonka kaupalliset toimijat ovat jo kattaneet. Tässä tilanteessa myönnettävän korvauksen olisi kuitenkin katettava ainoastaan kustannukset, joita aiheutuu infrastruktuurin käyttöönotosta kannattamattomilla valkoisilla alueilla, ottaen huomioon saadut tulot ja kohtuullinen voitto ⁽³⁹⁾.

- (27) Monissa tapauksissa voi olla asianmukaista arvioida korvauksen määrä etukäteen, jotta katetaan ennustettu rahoitusvaje tietynä aikana, sen sijaan että korvaus laskettaisiin pelkästään toteutuneiden kustannusten ja tulojen perusteella. Ensin mainitussa toimintamallissa yrityksellä on yleensä enemmän kannustimia rajoittaa kustannuksia ja kehittää liiketoimintaa ajan mittaan ⁽⁴⁰⁾. Jos yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu laajakaistaverkon käyttöönottamiseksi ei perustu julkisessa omistuksessa olevan infrastruktuurin käyttöönottoon, olisi otettava käyttöön riittävät tarkistus- ja takaisinperintämenettelyt, jotta vältettäisiin se, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoaja saa kohtuuttoman edun sitä kautta, että julkisilla varoilla rahoitettu verkko säilyy sen omistuksessa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskevan toimeksiannon päätyttyä.

2.4 Laajakaistaverkon käyttöönoton tukemiseksi toteutettavat hallinnolliset ja sääntelytoimenpiteet, jotka eivät kuulu EU:n valtiontukisääntöjen soveltamisalaan

- (28) Kuten komission laajakaistatiedonannossa ⁽⁴¹⁾ selvitetään, jäsenvaltiot voivat valita yritysten suoran rahoituksen lisäksi monenlaisia toimenpiteitä laajakaistaverkkojen ja erityisesti NGA-verkkojen käyttöönoton nopeuttamiseksi. Näihin toimenpiteisiin ei välttämättä sisälly SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (29) Koska suuri osa NGA-verkkojen käyttöönotosta aiheutuvista kustannuksista liittyy kunnallisteknisiin töihin ⁽⁴²⁾, jäsenvaltiot voivat päättää sähköisen viestinnän EU:n sääntelyjärjestelmän mukaisesti esimerkiksi helpottaa verkon rakennusoikeuksien hankintaa, vaatia verkko-operaattoreita koordinoimaan kunnallistekniset työt ja/tai jakamaan osan infrastruktuuristaan. Samoin jäsenvaltiot voivat määrätä, että uusissa rakennelmissa (uudet vesi-, energia-, liikenne- ja viemäriverkot mukaan luettuina) ja/tai rakennuksissa olisi oltava NGA-verkkoon sopiva liityntä valmiina. Kolmannet osapuolet voivat omalla kustannuksellaan asentaa passiivisen infrastruktuurinsa, kun yleisiä kunnallisteknisiä töitä tehdään joka tapauksessa. Tämä mahdollisuus olisi tarjottava läpinäkyvästi ja syrjimättömästi kaikille asiasta kiinnostuneille toimijoille (esimerkiksi sähkö-, kaasu- ja vesiyhtiöille), eikä vain sähköisen viestinnän operaattoreille ⁽⁴³⁾. Infrastruktuurin (tuetun tai muun) keskitetty inventointi, mahdollisesti sisältäen myös

⁽³⁹⁾ Jäsenvaltioiden on kunkin tapauksen erityispiirteet huomioon ottaen määritettävä asianmukainen tapa varmistaa SGEI-paketin periaatteiden mukaisesti, että myönnettävä korvaus kattaa ainoastaan ne kustannukset, joita aiheutuu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tarjoamisesta valkoisissa pisteissä, ottaen huomioon saadut tulot ja kohtuullinen voitto. Myönnettävä korvaus voisi esimerkiksi perustua infrastruktuurin kaupallisesta käytöstä kaupallisten toimijoiden jo kattamalla kannattavilla alueilla ja kaupallisesta käytöstä kannattamattomilla alueilla saatavien tulojen vertailuun. Kaikki kohtuullisen voiton ylittävät voitot, toisin sanoen voitot, jotka ylittävät tietyn laajakaistainfrastruktuurin käyttöönotosta saatavan keskimääräisen tuoton pääomalle, voitaisiin osoittaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun rahoittamiseen kannattamattomilla alueilla ja loput voitoista voitaisiin kattaa myönnettävällä taloudellisella korvauksella. Ks. komission päätös N 331/08, Ranska - THD Hauts de Seine.

⁽⁴⁰⁾ Jos tulevien kustannusten ja tulojen kehitykseen liittyy paljon epävarmuutta ja käytettävissä olevat tiedot ovat hyvin epäsymmetrisiä, viranomaiset saattavat haluta käyttää korvausmalleja, joihin sisältyy ennakoarvioinnin lisäksi jälkikustannuksia (esimerkiksi soveltamalla takaisinperintää, jolla satunnaiset voitot voidaan jakaa tasapuolisesti).

⁽⁴¹⁾ Ks. alaviite 2.

⁽⁴²⁾ Esimerkiksi kaivutyöt, kaapeleiden asennus, talojen sisäiset kaapeloinnit. FTTH-verkkojen tapauksessa kustannukset voivat olla 70–80 prosenttia investoinnin kokonaiskustannuksista.

⁽⁴³⁾ Ks. myös N 383/09 – Saksa – Amendment of N 150/08 Broadband in the rural areas of Saxony. Tässä asiassa oli kyse tapauksesta, jossa yleiset kunnallistekniset työt, kuten teiden ylläpito, eivät olleet valtiontukea. Saksan viranomaisten toteuttamat toimenpiteet olivat ”yleisiä kunnallisteknisiä töitä”, jotka valtio olisi joka tapauksessa suorittanut ylläpitotarkoituksessa. Kaapelikanavien ja laajakaistainfrastruktuurin asentamisen mahdollisuudesta teiden ylläpidon yhteydessä – toimijoiden kustannuksella – ilmoitettiin tässä tapauksessa julkisesti eikä sitä rajoitettu tai kohdistettu laajakaista-alaan. Ei voida kuitenkaan sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tällaisten töiden julkinen rahoitus kuuluu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos työt on rajoitettu koskemaan laajakaista-alaa tai suunnattu selkeästi kyseiselle alalle.

suunnitellut työt, voisi helpottaa huomattavasti kaupallisen laajakaistaverkon käyttöönottoa ⁽⁴⁴⁾. Ole-massa oleva infrastruktuuri ei sisällä pelkästään televiestinnän infrastruktuuria (esimerkiksi langallinen, langaton tai satelliitti-infrastruktuuri), vaan myös muiden alojen (kuten sähkö-, kaasu- ja vesiyhtiöt) vaihtoehtoisia infrastruktuureja (viemärit, kaapelikaivot jne.) ⁽⁴⁵⁾.

2.5 Sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointi 107 artiklan 3 kohdan nojalla

- (30) Kun valtion toimenpiteet laajakaistan käyttöönoton edistämiseksi täyttävät 2.1 jaksossa määritellyt edellytykset, komissio arvioi toimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille pääasiallisesti SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla ⁽⁴⁶⁾. Tähän mennessä alue- ja paikallisviranomaiset ovat soveltaneet erilaisia tukitoimenpidemalleja, joista eräitä kuvaillaan liitteessä. Liitteessä kuvattujen lisäksi viranomaiset voivat kehittää myös muita malleja laajakaistaverkkojen ottamiseksi käyttöön ⁽⁴⁷⁾. Kaikkiin tukitoimenpidetyyppeihin on sovellettava näissä suuntaviivoissa esitettyjä sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevia periaatteita ⁽⁴⁸⁾.
- (31) Laajakaistaa koskevia valtiontukihankkeita voidaan toteuttaa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa ja aluetuen erityissäännöissä tarkoitetuilla tukialueilla ⁽⁴⁹⁾. Tällöin laajakaistahankkeille myönnettävä tuki voi olla aluetuen säännöissä tarkoitettua alkuinvestointitukea. Kun toimenpide kuuluu kyseisten sääntöjen soveltamisalaan ja tarkoituksena on myöntää yhdelle yritykselle yksittäistä tapauskohtaista tukea tai yhdelle toimialalle rajattua tukea, jäsenvaltion on osoitettava, että aluetuen suuntaviivojen edellytykset täyttyvät. Tähän sisältyy erityisesti se, että kyseinen hanke edistää johdonmukaista alueellista kehitysstrategiaa eikä se luonteensa ja kokonsa vuoksi aiheuta kohtuutonta kilpailun vääristymistä.

Yleiskatsaus sisämarkkinoille soveltuvuutta koskeviin periaatteisiin

- (32) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisessa arvioinnissa komissio varmistaa, että myönteiset vaikutukset, joita tukitoimenpiteellä on yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamisen kannalta, ovat suuremmat kuin potentiaaliset negatiiviset sivuvaikutukset, kuten kaupan ja kilpailun vääristyminen. Tämä tapahtuu kahdessa vaiheessa.
- (33) Jokaisen tukitoimenpiteen on ensinnäkin oltava jäljempänä esitettävien edellytysten mukainen. Jos jokin seuraavista edellytyksistä ei täyty, tuki todetaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi:
- 1) Yhteisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamisen edistäminen
 - 2) Markkinoiden toimintapuutteesta tai merkittävästä eriarvoisuudesta johtuva markkinoiden tehottomuus
 - 3) Valtiontuen asianmukaisuus toimintavälineenä
 - 4) Toimenpiteen kannustava vaikutus
 - 5) Tuen rajoittaminen vähimmäismäärään
 - 6) Rajoitetut negatiiviset vaikutukset
 - 7) Avoimuus.

⁽⁴⁴⁾ Ks. esimerkiksi Saksan kansallisen sääntelyviranomaisen "Infrastrukturatlas", jossa operaattorit jakavat vapaaehtoisesti tietoja saatavilla olevista ja mahdollisista uudelleen käytettävistä infrastruktuureista.

⁽⁴⁵⁾ On huomattava, että EU:n sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmä antaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille mahdollisuuden vaatia yrityksiä antamaan tarvittavat tiedot, jotta viranomaiset voivat laatia yhdessä kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa yksityiskohtaisen inventaarion verkkoelementtien ja laitteistojen laadusta, saatavuudesta ja maantieteellisestä sijainnista ja antaa kyseiset tiedot asiaankuuluville osapuolille. Ks. sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7 päivänä maaliskuuta 2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) 12 artiklan 4 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna 25 päivänä marraskuuta 2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/140/EY.

⁽⁴⁶⁾ Komission valtiontukisääntöjen nojalla antamat laajakaistaverkkoja koskevat päätökset on lueteltu verkkosivulla http://ec.europa.eu/competition/sectors/telecommunications/broadband_decisions.pdf

⁽⁴⁷⁾ Esimerkiksi lainat (avustusten sijaan) voivat olla hyödyllinen väline pyrittäessä ratkaisemaan luottorahoituksen puute pitkäaikaisissa infrastruktuuri-investoinneissa.

⁽⁴⁸⁾ Tämä ei vaikuta 31 kohdassa mainittujen aluetuen suuntaviivojen mahdolliseen soveltamiseen.

⁽⁴⁹⁾ Kansallista aluetukea koskevat suuntaviivat, joita sovelletaan rajoitetun ajan (esimerkiksi Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013, EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13).

(34) Jos kaikki edellytykset täyttyvät, komissio vertaa niitä myönteisiä vaikutuksia, joita tukitoimenpiteellä on yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamisen kannalta, tuen potentiaaliin negatiivisiin sivuvaikutuksiin.

(35) Komission arvioinnin yksittäisiä vaiheita laajakaista-alalla käsitellään tarkemmin seuraavassa.

1. Yhteisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

(36) Yhteisen edun mukaisen tavoitteen osalta komissio arvioi sitä, missä määrin suunniteltu toimenpide edistää edellä kuvailtujen ja digitaalistrategiassa määriteltyjen yhteisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamista.

2. Markkinoiden toimintapuutteesta tai merkittävästä eriarvoisuudesta johtuva markkinoiden tehottomuus

(37) ”Markkinoiden toimintapuutteesta” on kyse silloin, kun markkinat eivät ilman toimenpiteitä tuota sellaista tulosta, joka takaisi yhteiskunnan suurimman mahdollisen hyvinvoinnin. Näin voi tapahtua esimerkiksi silloin, kun tiettyjä investointeja ei toteuteta, vaikka niiden tuottama hyöty yhteiskunnalle ylittää investointien kustannukset⁽⁵⁰⁾. Tällaisissa tapauksissa valtiontuen myöntämisellä voi olla positiivisia vaikutuksia, ja markkinoiden kokonaistehokkuutta voidaan lisätä muuttamalla yritysten kannustimia. Laajakaista-alalla yksi markkinoiden toimintapuutteen muoto liittyy myönteisiin ulkoisvaikutuksiin. Tällaisia ulkoisvaikutuksia syntyy silloin, kun markkinatoimijat eivät saa itse kaikkea hyötyä toimistaan. Esimerkiksi laajakaistaverkkojen saatavuus mahdollistaa uusia palveluja ja innovaatioita, jotka todennäköisesti hyödyttävät muitakin kuin verkon välittömiä sijoittajia ja tilaajia. Tällöin laajakaistaverkkoihin tehtäisiin markkinatilanteen vuoksi liian vähän yksityisiä investointeja.

(38) Väestötiheyden tuomien etujen vuoksi laajakaistaverkkojen käyttöönotto on yleensä kannattavinta alueilla, joilla potentiaalinen kysyntä on suurempaa ja keskittynyttä, toisin sanoen tiheään asutuilla alueilla. Investoinnin korkeiden kiinteiden kustannusten vuoksi yksikkökustannukset nousevat huomattavasti väestötiheyden laskiessa⁽⁵¹⁾. Tämän vuoksi kaupallisin perustein käyttöön otetut laajakaistaverkot kattavat yleensä kannattavasti ainoastaan osan väestöstä. Kuten digitaalistrategiassa todetaan, kattavat ja kohtuuhintaiset laajakaistayhteydet synnyttävät myönteisiä ulkoisvaikutuksia, koska ne pystyvät nopeuttamaan kasvua ja innovointia kaikilla talouden aloilla. Kun markkinat eivät tarjoa riittävää laajakaistapeittoa tai käyttöoikeusehdot eivät ole asianmukaiset, valtiontuki voi auttaa korjaamaan tällaisen markkinoiden toimintapuutteen.

(39) Toinen mahdollinen yhteisen edun mukainen tavoite liittyy oikeudenmukaisuuteen. Valtio saattaa puuttua asiaan markkinatilanteen synnyttämän yhteiskunnallisen tai alueellisen eriarvoisuuden korjaamiseksi. Tietyissä tapauksissa valtiontukea laajakaistahankkeisiin voidaan myös käyttää oikeudenmukaisuustavoitteiden saavuttamiseksi eli keinona parantaa tärkeän viestintävälineen ja yhteiskunnallista osallistumista edistävän välineen saatavuutta kaikille yhteiskunnan jäsenille sekä ilmaisuvapautta, jolloin parannetaan sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

3. Valtiontuen asianmukaisuus toimintavälineenä ja toimenpiteen suunnittelu

(40) Laajakaistaverkkojen käyttöönottoon voidaan myöntää julkista tukea valtion, alueen tai kunnan tasolla⁽⁵²⁾. Tämän vuoksi on tärkeää koordinoida eri toimenpiteet päällekkäisyyksien ja epäohdonmukaisuuksien välttämiseksi. Paikallisten tukitoimenpiteiden johdonmukaisuuden ja koordinoinnin varmistamiseksi paikallisten aloitteiden olisi oltava läpinäkyviä.

(41) Mahdollisuuksien mukaan ja ottaen huomioon toimivaltuudet ja erityispiirteet jäsenvaltioita kehoitetaan laatimaan kansalliset suunnitelmat, joihin sisältyy julkisten aloitteiden perustana olevat tärkeimmät

⁽⁵⁰⁾ Se, että jokin yritys ei ehkä kykene toteuttamaan tiettyä hanketta tai toimenpidettä ilman tukea, ei merkitse markkinoiden toimintapuutetta. Yritys voi esimerkiksi päättää olla investoimatta heikosti kannattavaan hankkeeseen tai alueelle, jonka markkinoilla kysyntä on vähäistä ja/tai kustannuskilpailukyky on heikko. Tämä ei välttämättä ole osoitus markkinoiden toimintapuutteesta vaan hyvin toimivista markkinoista.

⁽⁵¹⁾ Myös satelliittijärjestelmille lasketaan yksikkökustannukset, mutta suuremmissa yksiköissä, ja kyseiset järjestelmät ovat vähemmän riippuvaisia väestötiheydestä.

⁽⁵²⁾ Kunnallisesta ja alueellisesta rahoituksesta ks. komission päätökset asioissa SA 33420 (11/N) – Saksa, *Breitband Lohr am Main* ja N 699/09 – Espanja, *Desarrollo del programa de infraestructuras de telecomunicaciones en la Región de Murcia*.

periaatteet, ja ilmoittamaan suunniteltujen verkkojen tärkeimmät piirteet ⁽⁵³⁾. Laajakaistan kehittämistä koskevat kansalliset puiteohjelmat, joilla varmistetaan julkisten varojen käytön johdonmukaisuus, vähentävät pienempiin tukea myöntäviin viranomaisiin kohdistuvaa hallinnollista taakkaa ja nopeuttavat yksittäisten tukitoimenpiteiden toteuttamista. Lisäksi jäsenvaltioita kehoitetaan laatimaan selvät keskustason ohjeet valtiontuella rahoitettavien laajakaistahankkeiden toteuttamista varten.

- (42) Suunniteltaessa kilpailua edistävää, laajakaistaa tukevaa valtiontukitoimenpidettä, kansallisten sääntelyviranomaisten rooli on erityisen keskeinen. Näillä viranomaisilla on teknistä tietämystä ja asiantunteumusta, sillä niillä on keskeinen asema toimialakohtaisen sääntelyn vuoksi ⁽⁵⁴⁾. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on parhaimmat mahdollisuudet antaa tukea viranomaisille valtiontukiohjelmiä koskevista asioista ja niitä olisi kuultava erityisesti silloin, kun on kyse valtiontukiohjelmien kohdealueiden kar-toittamisesta. Niitä olisi kuultava myös tukkutasen käyttöoikeuksien hintojen ja ehtojen määrittämisestä sekä käyttöoikeuksien hakijoiden ja tuetun infrastruktuurin operaattorin välisten riitojen ratkaisemisesta. Jäsenvaltioita kehoitetaan varaamaan kansallisille sääntelyviranomaisille riittävät resurssit, jotta ne voivat antaa tällaista tukea. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa luotava asianmukainen oikeus-perusta kansallisten sääntelyviranomaisten toimille, jotka koskevat laajakaistahankkeiden valtiontukea. Hyvän käytännön mukaisesti kansallisten sääntelyviranomaisten olisi laadittava paikallisviranomaisille ohjeet, joihin sisältyvät markkina-analyysejä, tukkutasen käyttöoikeustuotteita ja hinnoittelua koskevat suositukset, ottaen huomioon sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmä ja komission antamat asiaan liittyvät tiedonannot ⁽⁵⁵⁾.
- (43) Kansallisten sääntelyviranomaisten lisäksi myös kansalliset kilpailuviranomaiset voivat antaa hyödyllisiä neuvoja erityisesti kun on kyse suurista puiteohjelmista. Näin voitaisiin auttaa luomaan tasapuoliset toimintaedellytykset tarjouksen tehneille operaattoreille ja välttää valtiontuen kohtuuttoman suuren osuuden varaaminen yhdelle operaattorille niin, että sen (mahdollisesti jo määräävä) markkina-asema vahvistuisi ⁽⁵⁶⁾. Kansallisten sääntelyviranomaisten roolin lisäksi jotkin jäsenvaltiot perustavat kansallisia osaamiskeskustoja auttamaan pienempiä paikallisviranomaisia asianmukaisten valtiontukitoimenpiteiden suunnittelussa. Näin varmistetaan johdonmukaisuus valtiontukisääntöjä sovellettaessa, kuten näissä suuntaviivoissa edellytetään ⁽⁵⁷⁾.
- (44) Jotta toimenpide suunniteltaisiin tarkoituksenmukaisesti, tasapainotesti edellyttää, että valtiontuki on *asianmukainen* toimintaväline ongelman ratkaisemiseksi. Tältä osin on todettava, että vaikka ennakkosääntely on monissa tapauksissa helpottanut laajakaistan käyttöönottoa kaupungeissa ja tiheämmin asutuilla alueilla, se ei välttämättä ole riittävä väline laajakaistapalvelujen tarjonnan mahdollistamiseksi erityisesti alueilla, joilla laajakaistayhteyksien saatavuus on alhainen ja joilla investoinnin kannattavuus on pieni ⁽⁵⁸⁾. Samoin kysyntäpuolen toimenpiteet laajakaistan hyväksi (kuten loppukäyttäjille myönnettävät arvostelut) eivät pysty aina korjaamaan laajakaistayhteyksien tarjonnan puutetta ⁽⁵⁹⁾, vaikka ne voivatkin vaikuttaa myönteisesti laajakaistan levinneisyyteen ⁽⁶⁰⁾. Aina ei siis ole vaihtoehtoa julkisen rahoituksen myöntämiselle laajakaistayhteyksien tarjonnassa vallitsevan puutteen korjaamiseksi. Tuen myöntävien viranomaisten on myös otettava huomioon taajuuksien (uudelleen)jakaminen, joka mahdollisesti johtaa verkon käyttöönottoon kohdealueilla siten, että tuen myöntävien viranomaisten tavoitteet saavutetaan ilman suoria avustuksia.

⁽⁵³⁾ Jäsenvaltiot ilmoittavat usein puiteohjelmia, joissa selvitetään edellytykset, joiden täytyessä kunnallista tai alueellista rahoitusta voidaan myöntää laajakaistaverkkojen käyttöönottoon. Ks. esimerkiksi N 62/10 – Suomi, Tuki nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamiselle Suomen haja-asutusalueilla, N 53/10 – Saksa, Federal framework programme on duct support, tai N 30/10 – Ruotsi, State Aid to Broadband within the framework of the rural development program.

⁽⁵⁴⁾ Ks. edellä alaviite 5.

⁽⁵⁵⁾ Nämä lisäisivät avoimuutta ja vähentäisivät paikallisviranomaisten hallinnollista taakkaa. Niiden johdosta kansallisten sääntelyviranomaisten ei tarvitsisi analysoida kutakin valtiontukiasiaa yksittäin.

⁽⁵⁶⁾ Ks. esim. "Avis n° 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit" (Ranskan kilpailuviranomaisten lausunto erittäin nopeiden laajakaistaverkkojen käyttöönotosta).

⁽⁵⁷⁾ Ks. esimerkiksi komission päätökset N 237/08 – Saksa, Broadband support in Niedersachsen, ja SA.33671 – Yhdistynyt kuningaskunta, Broadband Delivery UK.

⁽⁵⁸⁾ Ks. esim. komission päätökset N 473/07 – Italia, Broadband connection for Alto Adige ja N 570/07 – Saksa, Broadband in rural areas of Baden-Württemberg.

⁽⁵⁹⁾ Ks. esim. komission päätös N 222/06 – Italia, Aid to bridge the digital divide in Sardinia.

⁽⁶⁰⁾ Erityisesti edistämällä jo saatavilla olevien laajakaistaratkaisujen käyttöönottoa (paikallisesti saatavilla olevat maan-päälliset kiinteät tai langattomat verkot tai yleisesti saatavilla olevat satelliittiratkaisut).

4. Toimenpiteen kannustava vaikutus

- (45) Toimenpiteen kannustavan vaikutuksen osalta on tutkittava, että kyseessä olevaa investointia laajakais-taverkkoon ei olisi toteutettu samalla aikavälillä ilman valtiontukea. Jos operaattorilla on tiettyjä velvoitteita kattaa kohdealue⁽⁶¹⁾, se ei välttämättä ole tukikelpoinen, sillä tuella ei todennäköisesti ole kannustavaa vaikutusta.

5. Tuen rajoittaminen vähimmäismäärään

- (46) Arvioidessaan ilmoitettujen toimenpiteiden oikeasuhteisuutta komissio on korostanut useita välttämät-tömiä edellytyksiä valtiontuen määrän ja mahdollisen kilpailun vääristymisen minimoimiseksi, kuten seuraavissa jaksoissa esitetään.

6. Rajoitetut negatiiviset vaikutukset

- (47) Myös kilpailuun ja kauppaan kohdistuvat negatiiviset vaikutukset voivat johtua tuensaajan toiminnan muuttumisesta tuen seurauksena. Kilpailun vääristymisen merkitystä voidaan arvioida tuen vaikutuk-sella kilpailijoihin. Jos tuen seurauksena kilpailijoiden aikaisemman investoinnin kannattavuus heikke-nee, ne voivat päättää vähentää tulevia investointejaan tai jopa vetäytyä kokonaan markkinoilta⁽⁶²⁾. Jos tarjouskilpailumenettelyllä valittu tuensaaja on todennäköisesti jo määräävässä asemassa markkinoilla tai jos se voi päästä määräävään asemaan valtion rahoittaman investoinnin johdosta, tukitoimenpide voi heikentää kilpailijoiden aiheuttamaa kilpailupainetta. Jos valtiontukitoimenpide tai sen ehdot (mu-kaan lukien rahoitusmenetelmä, kun se kuuluu erottamattomasti tukitoimenpiteeseen) rikkovat erotta-mattomasti EU:n lainsäädäntöä, tukea ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana⁽⁶³⁾.

7. Avoimuus

- (48) Tuki on myönnettävä läpinäkyvästi. Erityisesti on varmistettava, että jäsenvaltiot, talouden toimijat, asiasta kiinnostuneet kansalaiset ja komissio saavat helposti käyttöönsä kaikki tarvittavat säädökset ja muut tuen myöntämistä koskevat tarpeelliset tiedot. Läpinäkyvyysvaatimuksia käsitellään tarkemmin jäljempänä 78 kohdassa.

8. Tasapainottava kokonaisprosessi ja kilpailun vääristymistä rajoitta-vat sisämarkkinoille soveltuvuuden edellytykset

- (49) Huolellisesti suunnitellussa laajakaista-alan valtiontukiohjelmassa olisi varmistettava, että toimenpiteen yleisvaikutus on myönteinen.
- (50) Tältä osin valtiontukitoimenpiteen vaikutusta voidaan kuvailla toiminnan muutoksena verrattuna toi-mintaan, jos tukea ei olisi myönnetty. Tuen myönteiset vaikutukset ovat suoraan riippuvaisia tuensaa-jan toiminnan muuttumisesta. Tämän muutoksen pitäisi mahdollistaa yhteisen edun mukaisen tavoit-teen saavuttaminen. Laajakaista-alalla tuki johtaa sellaisen uuden infrastruktuurin käyttöönottoon, jota ei olisi toteutettu muuten. Siten se lisää kapasiteettia ja siirtonopeuksia markkinoilla, alentaa hintoja ja lisää kuluttajien valinnanvaraa, parantaa laatua ja edistää innovointia. Tämän myötä kuluttajat saavat myös käyttöönsä enemmän online-resursseja, mikä yhdessä parantuneen kuluttajansuojan kanssa to-dennäköisesti lisää kysyntää alalla. Se puolestaan edistää digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamista ja hyödyttää koko EU:n taloutta.

- (51) Tuetun verkon avulla pitäisi pystyä varmistamaan olennainen muutos laajakaistan saatavuudessa. "Olennainen muutos" voidaan osoittaa, jos julkisen tuen seurauksena 1) valittu tarjoaja toteuttaa

⁽⁶¹⁾ Tämä voi koskea esimerkiksi LTE-matkaviestintäoperaattoreita (long-term evolution) tai LTE advanced -operaattoreita, joilla toimilupaehtojensa mukaisesti on kohdealuetta koskevia kattavuustavoitteita. Samoin jos operaattorille, jolle on asetettu yleispalveluvelvoite, maksetaan julkisen palvelun korvaus, saman verkon rahoittamiseen ei voida myöntää muuta valtiontukea.

⁽⁶²⁾ Tällaisia vaikutuksia kutsutaan 'syöjättämiseksi'.

⁽⁶³⁾ Ks. esimerkiksi asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6857, 78 kohta ja asia C-333/07, Régie Networks, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-10807, 94-116 kohta.

huomattavia uusia investointeja laajakaistaverkkoon⁽⁶⁴⁾ ja 2) tuettu infrastruktuuri tuottaa markkinoille merkittäviä uusia valmiuksia laajakaistapalvelujen saatavuuden, kapasiteetin⁽⁶⁵⁾, nopeuksien ja kilpailun⁽⁶⁶⁾ osalta. Olennaista muutosta määritettäessä vertailukohtana käytetään olemassa olevia verkkoja ja konkreettisen suunnittelun kohteena olevia verkkojen käyttöönottoja.

- (52) Jotta voidaan varmistaa kilpailuun kohdistuvien negatiivisten vaikutusten minimointi, tukitoimenpiteen suunnittelussa on täytettävä useita ehtoja, kuten jäljempänä 3.4 jaksossa määritetään.
- (53) Kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi komissio voi lisäksi vaatia, että tietyt tukiohjelmat ovat määrääkäsia (yleensä enintään nelivuotisia) ja että ne arvioidaan seuraavien seikkojen todentamiseksi: 1) tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille tehdyn päätöksen taustalla olleiden oletusten ja ehtojen toteutuminen; 2) tukitoimenpiteen tuloksellisuus suhteessa ennalta määritettyihin tavoitteisiin; 3) tuen vaikutus markkinoihin ja kilpailuun sekä sen varmistaminen, että tukiohjelman voimassaoloaikana ei aiheudu unionin etujen vastaisia tarpeettomia kilpailua vääristäviä vaikutuksia⁽⁶⁷⁾. Arvioinnin tavoitteiden vuoksi ja jotta voidaan pitää jäsenvaltioihin ja pienempiin tukihankkeisiin kohdistuva hallinnollinen rasitus kohtuullisena, sitä sovelletaan vain kansallisiin tukiohjelmiin ja tukiohjelmiin, joiden budjetti on suuri tai joihin sisältyy uusia ominaispiirteitä, tai kun on odotettavissa merkittäviä markkinoihin, teknologiaan tai sääntelyyn liittyviä muutoksia. Arvioinnin suorittaa valtiontuen myöntävästä viranomaisesta riippumaton asiantuntija yhteisten menetelmien⁽⁶⁸⁾ mukaisesti. Arviointi myös julkistetaan. Arviointi on toimitettava komissiolle hyvissä ajoin, jotta se voi tarvittaessa harkita tukitoimenpiteen voimassaolon jatkamista, ja joka tapauksessa ennen tukiohjelman voimassaolon päättymistä. Arvioinnin tarkka laajuus ja yksityiskohtaiset säännöt määritetään tukiohjelman hyväksymispäätöksessä. Kyseisen arvioinnin tulokset otetaan huomioon päätettäessä tulevista tukitoimenpiteistä, joilla on samankaltainen tavoite.
- (54) Jos tasapainotesti osoittaa, että negatiiviset vaikutukset ovat hyötyjä suuremmat, komissio voi kieltää valtiontuen tai edellyttää korjaavia toimia, joilla joko muutetaan valtiontukisuunnitelmaa tai muuten poistetaan kilpailua haittaavat tekijät.

3. LAAJAKAISTAHANKKEISIIN MYÖNNETYN VALTIONTUEN ARVIOINTI

3.1 Laajakaistaverkkojen tyypit

- (55) Valtiontukien arvioimiseksi verkot jaetaan näissä suuntaviivoissa peruslaajakaista- ja NGA-verkoiksi.
- (56) Useat eri teknologia-alustat voidaan katsoa peruslaajakaistaverkoiksi, kuten epäsymmetrinen digitaalinen tilajaliittymä (ADSL2+-verkkoihin asti), muu kuin parannettu kaapeliliittymä (esimerkiksi DOCSIS 2.0), kolmannen sukupolven matkaviestintäverkot (UMTS) ja satelliittijärjestelmät.

⁽⁶⁴⁾ Esimerkiksi marginaalisia investointeja, jotka liittyvät vain verkon aktiivisten osien parantamiseen, ei pitäisi katsoa tukikelpoisiksi. Vaikka tietyt kuparinjohdinverkon parannustekniikat (esimerkiksi vektorointi) voisivat lisätä verkkojen valmiuksia, ne eivät välttämättä edellytä merkittäviä investointeja uuteen infrastruktuuriin eikä niitä sen vuoksi pitäisi katsoa tukikelpoisiksi.

⁽⁶⁵⁾ Esimerkiksi siirtyminen peruslaajakaistaverkosta NGA-verkkoon. Myös jotkin NGA-verkon parannukset (esimerkiksi kuituyhteyden ulottaminen lähemmäksi loppukäyttäjää) voisivat olla olennaisia muutoksia. Alueilla, joilla jo on laajakaistaverkkoja, olennaisen muutoksen periaatteen soveltamisen avulla olisi varmistettava, että valtiontuen käyttö ei johda olemassa olevan infrastruktuurin päällekkäisyyteen. Samoin pieni asteittainen nykyisten infrastruktuurien parantaminen esimerkiksi 12 megabitista sekunnissa 24 megabittiin ei todennäköisesti lisäisi palveluvalmiuksia (ja luultavasti suosisi suhteettomasti jo olemassa olevaa operaattoria).

⁽⁶⁶⁾ Tuetun verkon pitäisi olla kilpailua suosiva eli sallia todellinen verkkoon pääsy infrastruktuurin eri tasoilla, kuten 78 kuvataan (NGA-verkon käyttöönoton tukemisen osalta ks. myös 80 kohta).

⁽⁶⁷⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös asiassa SA.33671 – Yhdistynyt kuningaskunta, Broadband Delivery UK.

⁽⁶⁸⁾ Komissio voi määrittää yhteiset menetelmät.

- (57) Markkinoiden ja teknisen kehityksen tässä vaiheessa ⁽⁶⁹⁾ NGA-verkot ovat liityntäverkkoja, jotka muodostuvat kokonaan tai osittain optisista elementeistä ⁽⁷⁰⁾ ja jotka pystyvät tarjoamaan laajakaistapalveluja, joilla on parempia ominaisuuksia kuin olemassa olevien peruslaajakaistaverkkojen kautta tarjotuilla palveluilla ⁽⁷¹⁾.
- (58) NGA-verkoilla katsotaan olevan ainakin seuraavat ominaisuudet: i) ne tuottavat palveluja luotettavasti erittäin suurella tilaajakohtaisella nopeudella optisen (tai tekniikaltaan vastaavan) välityskanavan kautta riittävän lähellä käyttäjän sijaintipaikkaa, jotta erittäin nopean yhteyden toteutuminen voidaan taata; ii) ne tukevat monentyyppisiä edistyneitä digitaalisia palveluja, täysin internet-protokollaan perustuvat (all-IP) konvergoituneet palvelut mukaan luettuina, ja iii) niiden nopeudet ovat verkkoon siirrossa (upload) huomattavasti suuremmat kuin peruslaajakaistaverkoissa. Markkinoiden ja teknisen kehityksen tässä vaiheessa NGA-verkot ovat i) kuituverkkoja (FTTx) ⁽⁷²⁾, ii) kehittyneitä parannettuja kaapeliverkkoja ⁽⁷³⁾, ja iii) tiettyjä kehittyneitä langattomia verkkoja, jotka pystyvät tarjoamaan luotettavasti suuria tilaajakohtaisia nopeuksia ⁽⁷⁴⁾.
- (59) On tärkeää pitää mielessä, että pitkällä aikavälillä NGA-verkkojen odotetaan syrjäyttävän olemassa olevat peruslaajakaistaverkot eikä pelkästään parantavan niitä. Koska NGA-verkot edellyttävät erilaista verkkoarkkitehtuuria, joka tarjoaa merkittävästi laadukkaampia laajakaistapalveluja kuin nykyisin sekä moninaisia palveluja, joita nykyiset laajakaistaverkot eivät voisi tukea, on todennäköistä, että tulevaisuudessa tulee olemaan selviä eroja niiden alueiden välillä, jotka NGA-verkot kattavat ja joita ne eivät kata ⁽⁷⁵⁾.
- (60) Jäsenvaltiot voivat päättää vapaasti, minkä tukimuodon ne valitsevat, kunhan se on valtiontukisääntöjen mukainen. Joissain tapauksissa jäsenvaltiot voisivat päättää rahoittaa ns. seuraavan sukupolven verkkoja, ts. runkoliityntäverkkoja, jotka eivät ulotu loppukäyttäjään saakka. Runkoliityntäverkot ovat tarpeellinen panos vähittäistason televiestintäoperaattoreille liityntäpalvelujen tarjoamiseksi loppukäyttäjille. Tällaiset verkot voivat tukea sekä peruslaajakaistaverkkoja ⁽⁷⁶⁾: operaattorit valitsevat (investoidessaan) itse, minkälaisen viimeisen osuuden (last mile) tilaajayhteysinfrastruktuurin ne haluavat liittää runkoliityntäverkkoon ⁽⁷⁷⁾. Viranomaiset voivat myös päättää tehdä vain kunnallistekniset työt (kuten kaivutyöt julkisilla maa-alueilla ja kaapelikanavien rakentaminen), jotta operaattorit voivat ottaa omat verkkoelementtinsä nopeammin käyttöön. Viranomaiset voisivat tilaisuuden tullen harkita myös satelliitteihin perustuvia ratkaisuja.
- ⁽⁶⁹⁾ Nopean teknisen kehityksen vuoksi on mahdollista, että tulevaisuudessa NGA-palveluja voidaan tarjota myös muilla teknologioilla.
- ⁽⁷⁰⁾ Koaksiaalitekniikassa sekä langattomassa ja mobiilissa tekniikassa hyödynnetään jossain määrin kuitutuki-infrastruktuuria. Tämän vuoksi ne ovat käsitteellisesti samankaltaisia kuin langalliset verkot, jotka käyttävät kuparijohtimia toimittaakseen palvelun verkon viimeisessä osuudessa (last mile), jossa ei ole valokuitua.
- ⁽⁷¹⁾ Yhteyden loppuosaa loppukäyttäjälle voi olla varmistettu sekä langattomalla että langallisella teknologialla. Koska kehittyneet langattomat tekniikat (esimerkiksi LTE-Advanced) kehittyvät nopeasti ja LTE- ja Wi-Fi -tekniikan käyttöönotto markkinoilla yleistyy, seuraavan sukupolven kiinteistä liityntäverkoista (jotka perustuvat esimerkiksi räätäliöityyn mobiililaajakaistatekniikkaan), voi tulla käyttökelpoinen vaihtoehto joillekin langallisille NGA-verkoille (esimerkiksi FTTCab), jos tietyt edellytykset täyttyvät. Koska langallinen väline joudutaan jakamaan (yhteyden käyttäjäkohtainen nopeus riippuu katetulla alueella olevien liitettyjen käyttäjien lukumäärästä) ja sen toiminta riippuu vaihtelevista ulkoisista olosuhteista, NGA-verkolta odotettujen käyttäjäkohtaisten tiedonsiirron vähimmäisnopeuksien tarjoaminen voi edellyttää seuraavan sukupolven kiinteiden langattomien verkkojen käyttöönottoa tietyn käyttäjätiheyden ylityessä ja/tai kehittyneiden laitteistojen (suunnatut tai moniantennijärjestelmät) kyseessä ollessa. Räätäliöityyn mobiililaajakaistatekniikkaan perustuvissa seuraavan sukupolven langattomissa liityntäverkoissa on myös varmistettava vaadittu palvelun laatu kiinteässä paikassa oleville käyttäjille ja samalla tarjottava palvelu alueella liikkuville satunnaisemmille käyttäjille.
- ⁽⁷²⁾ FTTx tarkoittaa FTTC-, FTTN-, FTTP- ja FTTB-verkkoja.
- ⁽⁷³⁾ Niissä käytetään vähintään DOCSIS 3.0 -kaapelimodeemistandardia.
- ⁽⁷⁴⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös asiassa SA.33671 – Yhdistynyt kuningaskunta, Broadband Delivery UK.
- ⁽⁷⁵⁾ Jos tällä hetkellä valkeaksi alueeksi katsotaan alue, jolla on saatavilla ainoastaan kapeakaistainen internet (valintainen yhteys), verrattuna alueeseen, jolla on saatavilla laajakaista, valkeaksi NGA-alueeksi olisi katsottava myös sellainen alue, jolla ei ole NGA-infrastruktuuria mutta jolla voi olla yksi peruslaajakaistainfrastruktuuri.
- ⁽⁷⁶⁾ Verrattuna muihin verkkoihin, jotka eivät ulotu loppukäyttäjään saakka (esim. FTTC), seuraavan sukupolven runkoliityntäverkoilla on se tärkeä ominaispiirre, että ne voidaan yhteenliittää muihin verkkoihin.
- ⁽⁷⁷⁾ Komission päätös N 407/09 – Espanja – Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta).

3.2 Peruslaajakaistaverkkojen valkeiden, harmaiden ja mustien alueiden erottaminen toisistaan

- (61) Markkinoiden toimintapuutteen ja oikeudenmukaisuustavoitteiden arvioimiseksi mahdolliset kohdealueet voidaan jakaa eri tyyppisiin. Jaottelua selitetään seuraavassa kappaleessa. Jos julkinen tuki rajoittuu verkon runkoliityntäosaan, valtiontuen arvioinnissa otetaan kohdealueiden yksilöinnissä huomioon sekä runkoliityntämarkkinoilla että käyttöyhteysmarkkinoilla vallitseva tilanne ⁽⁷⁸⁾.
- (62) Jäljempänä selvitetään näillä maantieteellisillä alueilla toteutettavien julkisten tukitoimenpiteiden perusteluina käytettäviä edellytyksiä.
- (63) Kun maantieteellisiä alueita nimetään valkeiksi, harmaiksi tai mustiksi jäljempänä esitetyllä tavalla, tuen myöntävän viranomaisen on määritettävä, onko kohdealueella laajakaistainfrastruktuuria. Jotta voitaisiin varmistaa, ettei tuki haittaa yksityisiä investointeja, tuen myöntävien viranomaisten olisi myös selvitettävä, onko yksityisillä investoijilla konkreettiset suunnitelmat oman infrastruktuurinsa käyttöönotosta lähitulevaisuudessa. Ilmaisun 'lähitulevaisuus' olisi katsottava tarkoittavan kolmen vuoden jaksoa ⁽⁷⁹⁾. Jos tuen myöntävä viranomainen soveltaa pidempää ajanjaksoa tuetun infrastruktuurin käyttöönottoon, samaa ajanjaksoa olisi käytettävä myös arvioitaessa kaupallisten investointisuunnitelmien kestoa.
- (64) Tuen myöntävän viranomaisen olisi julkaistava tiivistelmä suunnitellusta tukitoimenpiteestä ja kehoitettava asianomaisia esittämään sitä koskevat huomautuksensa, jotta voidaan varmistaa, että yksityiset investoijat eivät aio ottaa käyttöön omaa infrastruktuuriaan lähitulevaisuudessa.
- (65) On olemassa vaara, että yksityisen investoijan pelkkä "kiinnostuksenilmaus" voisi viivyttää laajakaistapalvelujen käyttöönottoa kohdealueella, jos investointia ei toteutetakaan ja samalla julkinen tukitoimenpide on keskeytetty. Tuen myöntävä viranomainen voisi sen vuoksi vaatia yksityiseltä investoijalta tiettyjä sitoumuksia ennen julkisen tukitoimenpiteen lykkäämistä. Näillä sitoumuksilla pitäisi varmistaa, että kyseisten kolmen vuoden tai tuetulle investoinnille ennakoitun pidemmän ajanjakson aikana edistytään merkittävästi verkon kattavuuden osalta. Lisäksi operaattoria voidaan pyytää tekemään sopimus, jossa esitetään käyttöönottoa koskevat sitoumukset. Sopimukseen voisi sisältyä useita välitavoitteita, jotka olisi saavutettava kolmen vuoden jakson kuluessa ⁽⁸⁰⁾, ja määräys saavutettua edistystä koskevasta raportoinnista. Jos jotain välitavoitetta ei saavuteta, myöntävä viranomainen voi toteuttaa julkisia tukitoimenpiteitä koskevat suunnitelmansa. Tätä sääntöä sovelletaan sekä peruslaajakaistaverkkoihin että NGA-verkkoihin.

"Valkeat alueet": alueellista koheesiota ja taloudellista kehitystä koskevien tavoitteiden edistäminen

- (66) "Valkeat alueet" ovat sellaisia, joilla ei ole lainkaan laajakaistainfrastruktuuria ja joilla sen kehittäminen on epätodennäköistä lähitulevaisuudessa. Komission digitaalistrategiaa koskevien tavoitteiden mukaan peruslaajakaistapalvelujen olisi ulotuttava kaikkialle EU:ssa vuoteen 2013 mennessä ja niiden nopeuden olisi oltava vähintään 30 Mbit/s vuoteen 2020 mennessä. Ensisijaisena tehtävänä on sen vuoksi varmistaa, että mahdollisimman pian investoidaan alueille, joilla laajakaistapalvelu ei ole vielä riittävä. Näin ollen komissio katsoo, että myöntämällä taloudellista tukea laajakaistapalvelujen tarjontaan alueilla, joilla laajakaistaa ei ole saatavilla, jäsenvaltiot ajavat aitoja yhteenkuuluvuutta ja taloudellista kehitystä edistäviä tavoitteita ja sen vuoksi niiden toimenpiteet ovat todennäköisesti yhteisen edun mukaisia, edellyttäen että jäljempänä 3.4 jaksossa määritetyt edellytykset täyttyvät ⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁸⁾ Komission päätös asiassa N 407/09 – Espanja – Optical fibre Catalonia (Xarxa Oberta) ja asiassa SA. 33438 – Puola, Broadband network for Eastern Poland.

⁽⁷⁹⁾ Kolmen vuoden jakso alkaa suunnitellun tukitoimenpiteen julkistamisesta.

⁽⁸⁰⁾ Operaattorin olisi osoitettava, että se kattaa kolmen vuoden kuluessa huomattavan osan alueesta ja kohdeväestöstä. Tukea myöntävä viranomainen voi pyytää esimerkiksi, että operaattori, joka haluaa rakentaa kohdealueelle oman infrastruktuurinsa, toimittaa uskottavan liiketoimintasuunnitelman, liiteasiakirjat (kuten pankkilainasopimukset) ja yksityiskohtaisen käyttöönottoaikataulun kahden kuukauden kuluessa. Investointi olisi käynnistettävä ja useimmat hankkeen edellyttämät verkon rakennusoikeudet hankittava kahdentoista kuukauden kuluessa. Muista toimenpiteiden etenemistä koskevista välitavoitteista voidaan sopia kuuden kuukauden kausille.

⁽⁸¹⁾ Ks. esim. komission päätökset asioissa N 607/09 – Irlanti, Rural Broadband Reach tai N 172/09 – Slovenia, Broadband development in Slovenia.

"Harmaat alueet": yksityiskohtaisemman arvioinnin tarve

- (67) "Harmaat alueet" ovat sellaisia, joilla on vain yksi verkko-operaattori ja on epätodennäköistä, että toinen verkko⁽⁸²⁾ rakennettaisiin lähitulevaisuudessa. Se, että alueella toimii verkko-operaattori⁽⁸³⁾, ei välttämättä tarkoita sitä, ettei markkinoiden toimintapuutetta tai koheesio-ongelmaa ole. Jos operaattorilla on markkinavoimaa (monopoli), se saattaa tarjota kansalaisille sellaisen palvelujen laatu-hinta -yhdistelmän, joka ei ole optimaalinen. Tietyille käyttäjäryhmille ei välttämättä saada riittävästi palveluja tai vähittäishinnat voivat olla korkeampia säänneltyjen tukkutasen käyttöoikeustariffien puuttumisen vuoksi verrattuna vastaaviin palveluihin maan muilla alueilla, joilla esiintyy enemmän kilpailua, mutta jotka muuten ovat vastaavanlaisia. Jos lisäksi on vain rajoitettu mahdollisuus, että vaihtoehtoiset operaattorit tulisivat markkinoille, vaihtoehtoisen infrastruktuurin rahoitus voisi olla tarkoituksenmukainen toimenpide⁽⁸⁴⁾.
- (68) Toisaalta alueilla, joilla toimii jo yksi laajakaistaverkko-operaattori, avustukset vaihtoehtoisen verkon rakentamiseen voisivat vääristää markkinoiden dynamiikkaa. Sen vuoksi valtiontuki laajakaistaverkkojen käyttöönottoon harmailla alueilla on perusteltua vain, jos voidaan selvästi osoittaa, että markkinoiden toimintapuute on jatkuva. Tukea on analysoitava tarkemmin ja sen soveltuvuutta sisämarkkinoille arvioitava perusteellisesti.
- (69) Harmailla alueilla voidaan myöntää valtiontukea, jos 3.4 jakson mukaiset sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat edellytykset täyttyvät ja jos osoitetaan, että i) tarjolla ei ole kohtuuhintaisia ja riittäviä palveluja kansalaisten tai yrityskäyttäjien⁽⁸⁵⁾ tarpeiden tyydyttämiseksi ja ii) samojen tavoitteiden saavuttamiseksi ei ole käytettävissä vähemmän vääristäviä toimenpiteitä (ennakkosääntely mukaan lukien).
- (70) Edellä esitettyjen i ja ii kohdan selvittämiseksi komissio arvioi erityisesti,
- a) eivätkö yleiset markkinaolosuhteet ole riittävät, kun tarkastellaan muun muassa laajakaistan vallitsevaa hintatasoa, loppukäyttäjille (kotitalous- ja yrityskäyttäjät) tarjottuja palveluja ja niiden ehtoja;
 - b) eikö kansallisen sääntelyviranomaisen määräämän ennakkosääntelyn puuttuessa kolmansille osapuolille tarjota tosiasiallisia verkon käyttöoikeuksia tai eivätkö käyttöoikeusehdot edistä tehokasta kilpailua;
 - c) estävätkö yleiset markkinoille pääsyn esteet muiden sähköisen viestinnän operaattoreiden mahdollisen tulon markkinoille⁽⁸⁶⁾, ja

⁽⁸²⁾ Sama yritys voi harjoittaa erillisten kiinteiden ja matkaviestintäverkkojen toimintaa samalla alueella, mutta tämä ei vaikuta kyseisen alueen "väriin".

⁽⁸³⁾ Kilpailutilannetta arvioidaan olemassa olevien infrastruktuurioperaattorien lukumäärän mukaan. Komission päätöksessä N 330/10 – Ranska – Programme national Très Haut Débit, selvennettiin, että vaikka yhdessä verkossa toimii useita vähittäistason palveluntarjoajia (mukaan lukien tilaajayhteyksien eriytetty tarjonta), se ei tee alueesta "mustaa", vaan alue pysyy "harmaana", sillä vain yksi infrastruktuuri on olemassa. Samoin kilpailevien operaattorien olemassaolo (vähittäistasolla) katsotaan osoitukseksi siitä, että vaikka alue on harmaa, se ei välttämättä ole ongelmallinen mitä markkinoiden toimintapuutteeseen tulee. Liityntäongelmista tai palvelun laadusta on esitettävä luotettavia todisteita.

⁽⁸⁴⁾ Päätöksessä N 131/05 – Yhdistynyt kuningaskunta, FibreSpeed Broadband Project Wales, komission oli arvioitava, voidaanko tuki, jota Walesin viranomaiset myöntävät avoimen, operaattoreista riippumattoman ja 14 yrityspuistoa yhdistävän valokaapeliverkon rakentamiseen, katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi, vaikka hintasäänneltyjä vuokrajohtoja tarjoava vakiintunut verkko-operaattori jo tarjoaisi palveluja kohdealueella. Komissio totesi, että vakiintuneen operaattorin tarjoamat vuokrajohdot olivat erittäin kalliita, lähes liian kalliita pk-yrityksille. Ks. myös komission päätös N 2006/06 – Ranska, Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit, ja komission päätös N 2005/05 – Irlanti, Regional Broadband Programme: Metropolitan Area Networks ("MANs"), phases II and III.

⁽⁸⁵⁾ Jäljempänä 70 kohdassa määritettyjen seikkojen lisäksi tuen myöntävät viranomaiset voisivat ottaa huomioon seuraavat: suorituskyvyltään parhaiden palvelujen levinneisyys; suuren suorituskyvyn palvelujen (ml. edellisessä alaviitteessä kuvatut loppukäyttäjille vuokratut johdot) kohtuuttomat hinnat, jotka vähentävät halukkuutta käyttöönottoon ja innovointiin sekä kehitteillä olevat sähköisen viranomaisasiointin palvelut, jotka edellyttävät olemassa olevan verkon kapasiteetin ylittävää suorituskykyä. Jos huomattava osa kohdealueen kotitalouksista ja yrityskäyttäjistä saa jo asianmukaista palvelua, on varmistettava, että julkinen tuki ei johda olemassa olevaan infrastruktuuriin tehtäviin liiallisiin investointeihin. Tällöin julkinen tuki on rajoitettava puutteita paikkaaviin toimenpiteisiin.

⁽⁸⁶⁾ Esimerkiksi perustuuko jo olemassa oleva laajakaistaverkko kaapelikanavien etuoikeutettuun käyttöön ja eivätkö kaapelikanavat ole muiden verkko-operaattoreiden käytettävissä tai eikö niitä jaeta muiden verkko-operaattoreiden kanssa.

- d) eikä näitä ongelmia ole pystytty ratkaisemaan toimivaltaisten kansallisten sääntely- tai kilpailuviranomaisten toteuttamilla toimenpiteillä tai määräämällä olemassa olevia verkko-operaattoreita koskevilla korjaustoimenpiteillä.
- (71) Vain niille harmaille alueille, jotka täyttävät edellä esitetyt tukikelpoisuuskriteerit, tehdään 3.4 jaksossa kuvattu sisämarkkinoille soveltuvuutta koskeva testi.

"Mustat alueet": ei tarvetta valtion tukitoimenpiteisiin

- (72) Kun tietyllä maantieteellisellä alueella toimii tai sille on tulossa lähitulevaisuudessa vähintään kaksi eri operaattorien peruslaajakaistaverkkoa ja laajakaistapalveluja tarjotaan kilpailukykyisin ehdoin (infrastruktuuriin perustuva kilpailu⁽⁸⁷⁾), voidaan olettaa, ettei markkinoiden toimintapuutetta ole. Näin ollen on epätodennäköistä, että valtion toimenpiteet toisivat lisäetuja. Päinvastoin valtiontuki uuden, valmiuksiltaan vastaavan laajakaistaverkon rakentamisen rahoittamiseen johtaa periaatteessa kilpailun kohuttomaan vääristymiseen ja yksityisten investojien syrjäyttämiseen. Jollei selvästi osoitettua markkinoiden toimintapuutetta ole olemassa, komissio suhtautuu kielteisesti toimenpiteisiin, joilla rahoitetaan uuden laajakaistainfrastruktuurin käyttöönottoa "mustalla alueella"⁽⁸⁸⁾.

3.3 NGA-verkkojen valkeiden, harmaiden ja mustien alueiden erottaminen toisistaan

- (73) Edellä 3.2. jaksossa esitettyä jakoa "valkoisiin", "harmaisiin" ja "mustiin" alueisiin voidaan soveltaa arvioitaessa myös sitä, soveltuuko NGA-verkoille myönnetty tuki sisämarkkinoille 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.
- (74) Jotkin kehittyneet peruslaajakaistaverkot voivat aktiivisten komponenttien parannusten myötä tukea myös joitakin niistä laajakaistapalveluista, joita tulevaisuudessa todennäköisesti tarjotaan NGA-verkkojen kautta (kuten kolmen palvelun ns. triple play -paketit) ja edistää näin digitaalistrategian tavoitteiden saavuttamista. Uusia tuotteita tai palveluja, jotka eivät kysyntä- ja tarjontapuolen kannalta ole korvattavissa toisilla, voi kuitenkin syntyä ja ne vaativat kapasiteettia, luotettavuutta ja huomattavan suuria nopeuksia siirrettäessä tietoa verkosta ja verkkoon, mikä ylittää peruslaajakaistainfrastruktuurin fyysiset ylärajat.

"Valkeat NGA-alueet"

- (75) Arvioitaessa NGA-verkoille myönnettävää valtiontukea, valkeaksi NGA-alueeksi olisi katsottava sellainen alue, jolla tällaisia verkkoja ei tällä hetkellä ole ja jolla yksityiset investoijat eivät 63–65 kohdan mukaisesti kolmen vuoden kuluessa todennäköisesti rakenna tällaisia verkkoja. Tällaisella alueella NGA-verkkoihin voidaan myöntää valtiontukea, jos 3.4 ja 3.5 jaksossa esitetyt sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat edellytykset täyttyvät.

"Harmaat NGA-alueet"

- (76) Alue olisi katsottava harmaaksi NGA-alueeksi, jos alueella on tai sillä otetaan seuraavien kolmen vuoden aikana käyttöön ainoastaan yksi NGA-verkko⁽⁸⁹⁾ eikä muilla operaattoreilla ole suunnitelmia ottaa NGA-verkkoa käyttöön seuraavien kolmen vuoden aikana. Arvioitaessa sitä, voisivatko muut verkkoinvestoijat ottaa tietyllä alueella käyttöön toisia NGA-verkkoja, olisi otettava huomioon mahdolliset sääntely- tai lainsäädäntötoimet, jotka ovat voineet vähentää tällaisen verkon käyttöönoton

⁽⁸⁷⁾ Jos tarjolla on vain yksi infrastruktuuri, kyseessä katsotaan olevan kilpailun kannalta harmaa alue, vaikka useat sähköiset viestintäoperaattorit käyttäisivät asianomaista infrastruktuuria erillisten paikallisliittymien (ULL) kautta. Sitä ei siis pidetä näissä suuntaviivoissa tarkoitettuna mustana alueena. Ks. myös komission päätös asiassa SA. 31316 – Ranska, Programme national Très haut débit.

⁽⁸⁸⁾ Ks. komission päätös, tehty 19 päivänä heinäkuuta 2006, valtiontuesta C 35/05 (ex N 59/05) – Alankomaat, Laajakaistaverkon kehittäminen Appingedamissa, EUVL L 86, 27.3.2007, s. 1. Komissio huomautti kyseisessä päätöksessä, että kyseisten markkinoiden kilpailuvoimia ei otettu asianmukaisesti huomioon. Komissio totesi erityisesti, että Alankomaiden laajakaistamarkkinat olivat nopeasti kehittyvät markkinat, joilla sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat, mukaan luettuina kaapelioperaattorit ja internetpalvelujen tarjoajat, olivat parhaillaan tuomassa markkinoille erittäin suurikapasiteettisia laajakaistapalveluja ilman valtiontukea.

⁽⁸⁹⁾ Sama yritys voi harjoittaa erillisten kiinteiden ja langattomien NGA-verkkojen toimintaa samalla alueella, mutta tämä ei vaikuta kyseisen alueen "väriin".

esteitä (pääsy kaapelikanaviin, infrastruktuurin jakaminen jne.). Komission on tehtävä yksityiskohtaisempi analyysi valtiontukitarpeen selvittämiseksi, sillä tällaisilla alueilla toteutettuun valtion tukitoimenpiteeseen liittyy suurempi riski olemassa olevien investojien syrjäyttämisestä ja kilpailun vääristymisestä. Tältä osin komissio suorittaa arviointinsa näissä suuntaviivoissa määritettyjen tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille koskevien ehtojen mukaisesti.

"Mustat NGA-alueet"

- (77) Jos tietyllä alueella on tai sillä tulee seuraavien kolmen vuoden aikana olemaan vähintään kaksi eri operaattorien NGA-verkkoa, alue olisi katsottava mustaksi NGA-alueeksi. Komissio katsoo, että tällaisilla alueilla valtiontuki uudelle vastaavalle julkisesti rahoitetulle NGA-verkolle todennäköisesti vääristää vakavasti kilpailua eikä sen vuoksi sovellu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti.

3.4 Toimenpiteen suunnittelu ja tarve rajoittaa kilpailun vääristymistä

- (78) Jokaisen laajakaistan käyttöönottoa tukevan valtion tukitoimen pitäisi noudattaa kaikkia 2.5 jaksossa kuvattuja tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille koskevia periaatteita, mukaan luettuina yhteisen edun mukainen tavoite, markkinoiden toimintapuutteen olemassaolo, tuen asianmukaisuus toimintavälineenä sekä tuen kannustava vaikutus. Kilpailun vääristymisen rajoittamisen osalta on osoitettava se, kuinka olennainen muutos saavutetaan kaikissa tapauksissa (valkeat, harmaat ja mustat alueet)⁽⁹⁰⁾. Sen lisäksi toimenpiteen oikeasuhteisuuden osoittamiseksi on välttämätöntä, että seuraavassa kuvatut edellytykset täyttyvät. Jos jokin kyseisistä edellytyksistä ei täyty, sen seurauksena olisi todennäköisesti suoritettava perusteellinen arviointi⁽⁹¹⁾, jonka perusteella saatetaan päätellä, ettei tuki sovellu sisämarkkinoille.

- a) Yksityiskohtainen *kartoitus ja kattavuusanalyysi*: Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava selvästi, mitkä maantieteelliset alueet kyseessä oleva tukitoimenpide kattaa⁽⁹²⁾, mahdollisuuksien mukaan yhdessä toimivaltaisten kansallisten elinten kanssa. Kansallisten sääntelyviranomaisten kuuleminen on suotavaa mutta ei pakollista. Parhaita käytäntöjä edustavien esimerkkien mukaan kansallisella tasolla käytettävissä olevasta infrastruktuurista olisi luotava keskustietokanta, mikä lisää läpinäkyvyyttä ja supistaa pienempien paikallisten hankkeiden kustannuksia. Jäsenvaltiot voivat vapaasti määrittellä kohdealueet. Niitä kuitenkin kehoitetaan ottamaan huomioon taloudelliset olosuhteet määriteltäessä alueita ennen tarjouskilpailun käynnistämistä⁽⁹³⁾.

- b) *Julkinen kuuleminen*: Jäsenvaltioiden olisi julkistettava riittävästi toimenpiteen pääpiirteet ja kohdealueuuttelo julkaisemalla hanketta koskevat asiaankuuluvat tiedot ja kehottamalla esittämään huomautuksia. Julkaisu keskeisellä kansallisen tason verkkosivulla takaa periaatteessa, että kyseiset tiedot ovat kaikkien asiasta kiinnostuneiden sidosryhmien saatavilla. Myös varmistamalla kartoituksen tulokset julkisen kuulemisen avulla jäsenvaltiot minimoivat kilpailun vääristymisen suhteessa olemassa oleviin palveluntarjoajiin ja niihin, joilla on jo investointisuunnitelmia lähitulevaisuutta varten, ja antavat kyseisille investoijille mahdollisuuden suunnitella toimintojaan⁽⁹⁴⁾. Yksityiskohtainen kartoitus ja perusteellinen kuulemismenettely varmistavat läpinäkyvyyden ja muodostavat lisäksi tärkeän välineen valkeiden, harmaiden ja mustien alueiden määrittämiselle⁽⁹⁵⁾.

⁽⁹⁰⁾ Ks. edellä 51 kohta.

⁽⁹¹⁾ Yksityiskohtainen arviointi voi edellyttää SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamista.

⁽⁹²⁾ Kartoitus olisi tehtävä tietyn verkkoinfrastruktuurin varrella olevien kotitalouksien perusteella, ei tilaajina olevien kotitalouksien tai asiakkaiden todellisen lukumäärän perusteella.

⁽⁹³⁾ Esimerkiksi liian pienet kohdealueet eivät välttämättä tarjoa riittävästi taloudellisia kannustimia, jotta markkinatoimijat kilpailisivat tuesta, kun taas liian suuret alueet voivat vähentää valintaprosessin kilpailutulosta. Useat valintamenettelyt antavat myös erilaisille potentiaalisille yrityksille tilaisuuden hyötyä valtiontuesta, jolloin voidaan välttää se, että valtiontukitoimenpiteet lisäävät entisestään yhden (jo määräävässä asemassa olevan) operaattorin markkinaosuutta suosimalla suuria markkinatoimijoita tai hylkimällä teknologioita, jotka olisivat kilpailukykyisiä ensi sijassa pienemmillä kohdealueilla.

⁽⁹⁴⁾ Jos voidaan osoittaa, että olemassa olevat operaattorit eivät ole toimittaneet viranomaisille merkityksellisiä tietoja kartoitusta varten, viranomaisten on tukeuduttava vain hallussaan oleviin tietoihin.

⁽⁹⁵⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös asiassa N 266/08 – Saksa, Broadband in rural areas of Bayern.

- c) *Kilpailuun perustuva valintamenettely*: Kun tuen myöntävät viranomaiset valitsevat erillisenä oikeushenkilönä toimivan operaattorin ottamaan käyttöön tuetun infrastruktuurin ⁽⁹⁶⁾ ja/tai harjoittamaan sen toimintaa, valintaprosessi on toteutettava EU:n julkisia hankintoja koskevien direktiivien ⁽⁹⁷⁾ tarkoituksen ja periaatteiden mukaisesti. Tämä varmistaa läpinäkyvyyden kaikille investoijille, jotka haluavat tehdä tarjouksen tuetun hankkeen toteuttamisesta ja/tai sen hallinnoimisesta. Kaikkien tarjoajien tasa-arvoinen ja syrjimätön kohtelu ja puolueettomat arviointiperusteet ovat välttämättömiä edellytyksiä tarjouskilpailulle. Tarjouskilpailu on keino supistaa budjettikuluja, minimoida mahdollinen valtiontuki ja samanaikaisesti vähentää toimenpiteen valikoivuutta, kunhan tuensaaja ei ole tiedossa etukäteen ⁽⁹⁸⁾. Jäsenvaltioiden on varmistettava läpinäkyvä menettely ⁽⁹⁹⁾ ja kilpailutus ⁽¹⁰⁰⁾ ja käytettävä tarkoitukseen varattua keskitettyä kansallisen tason verkkosivustoa, jolla julkaistaan kaikki meneillään olevat laajakaista-alan valtiontukitoimenpiteitä koskevat tarjouskilpailumenettelyt ⁽¹⁰¹⁾.
- d) *Taloudellisesti edullisin tarjous*: Tarjouskilpailumenettelyssä tuen myöntävä viranomainen vahvistaa laadulliset valintakriteerit, joiden perusteella tehdyt tarjoukset arvioidaan. Tällaisia valintakriteerejä voivat olla esimerkiksi saavutettu maantieteellinen kattavuus ⁽¹⁰²⁾, teknologisen lähestymistavan keskeytyvyys tai ehdotetun ratkaisun vaikutus kilpailuun ⁽¹⁰³⁾. Näitä laadullisia kriteerejä on punnittava suhteessa pyydettyyn tukimäärään. Tuen määrän pienentämiseksi niin, että laatu pysyy samankaltaisena tai jopa samana, vähiten tukea pyytävän tarjoajan olisi periaatteessa saatava enemmän prioriteettipisteitä tarjouksensa yleisessä arvioinnissa. Tuen myöntävän viranomaisen on aina ilmoitettava etukäteen painotus, jota se soveltaa kuhunkin valituista (laadullisista) kriteereistä.
- e) *Teknologiariippumattomuus*: Koska laajakaistapalvelujen tarjoamiselle on olemassa erilaisia teknologisia ratkaisuja, tarjouskilpailun ei pitäisi suosia tiettyä teknologiaa tai verkkoratkaisua tai sulkea sitä pois kilpailumenettelystä. Tarjoajilla olisi oltava oikeus ehdottaa tarvittavien laajakaistapalvelujen tarjontaa käyttämällä tai yhdistämällä mitä tahansa teknologioita, joita ne pitävät soveliaimpina. Tuen myöntävä viranomainen voi sitten valita puolueettomien tarjouskilpailukriteerien perusteella sopivimman teknologisen ratkaisun tai useiden ratkaisujen yhdistelmän. Suurempien kohdealueiden yleinen peitto voidaan periaatteessa saavuttaa eri teknologioiden yhdistelmällä.
- f) *Olemassa olevan infrastruktuurin käyttö*: Koska olemassa olevan infrastruktuurin uudelleenkäyttö on yksi keskeinen tekijä laajakaistan käyttöönoton kustannusten määrittämisessä, jäsenvaltioiden olisi kannustettava tarjoajia käyttämään olemassa olevaa infrastruktuuria, jotta vältetään resurssien tarpeeton ja tuhlaavainen päällekkäisyys ja vähennetään julkisen rahoituksen määrää. Kaikkien operaattoreiden, jotka omistavat tai joiden määräysvallassa on infrastruktuuria (riippumatta siitä,
- ⁽⁹⁶⁾ Tilanne on erilainen silloin, kun päättää ottaa verkon käyttöön ja harjoittaa sen toimintaa suoraan (tai kokonaan omistamansa yhteisön kautta), kuten komission päätöksissä asioissa N330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit ja SA.33807 (11/N) – Italia, National Broadband Plan. Näissä päätöksissä unionin sähköisen viestintäalan vapauttamisen jälkeen saavutetun kilpailun tulosten ja erityisesti nykyisillä vähittäistason laajakaistamarkkinoilla vallitsevan kilpailun suojaamiseksi, kun on kyse julkisesti hallinnoituista, tuetuista verkoista, 1) julkisessa omistuksessa olevien verkko-operaattorien on rajoitettava toimintaansa ennalta määrätyillä kohdealueilla eivätkä ne saa laajentaa toimintaansa muille kaupallisesti houkutteleville alueille; 2) julkisen viranomaisen on rajoitettava toimintansa passiivisen infrastruktuurin hoitoon ja käyttöoikeuksien myöntämiseen, eikä se saa kilpailla vähittäistason kaupallisten operaattorien kanssa, ja 3) verkkojen toimintaan käytettävistä varoista ja muista julkisen viranomaisen käytettävissä olevista varoista on pidettävä erillistä kirjanpitoa.
- ⁽⁹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta, EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114.
- ⁽⁹⁸⁾ Ks. esim. komission päätös N 475/07 – Irlanti, National Broadband Scheme (NBS), komission päätös N 157/06 – Yhdistynyt kuningaskunta, South Yorkshire Digital Region Broadband Project.
- ⁽⁹⁹⁾ Kun kilpailuun perustuvan valintamenettelyn kohteena on julkinen sopimus, joka kuuluu EU:n julkisia hankintoja koskevien direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY soveltamisalaan, tarjouskilpailuilmoitus on julkaistava EUVL:ssä, jotta voidaan varmistaa Euroopan laajuinen kilpailu näissä direktiiveissä vahvistettujen vaatimusten mukaisesti. Kaikissa muissa tapauksissa tarjouskilpailua koskevat tiedot olisi julkaistava vähintään maanlaajuisesti.
- ⁽¹⁰⁰⁾ Jos kilpailuun perustuvaan valintamenettelyyn ei osallistu riittävästi tarjoajia, voitaneen tarjoajan kustannuslaskelmat voidaan antaa ulkopuolisen tilintarkastajan arvioitaviksi.
- ⁽¹⁰¹⁾ Jos kansallisen verkkosivuston perustaminen ei ole tarkoituksenmukaista teknisten syiden vuoksi, voidaan käyttää alueellisia verkkosivustoja. Tällaisten alueellisten verkkosivustojen pitäisi olla yhteenliitettyjä.
- ⁽¹⁰²⁾ Kilpailuun perustuvan valintamenettelyn tarjouspyynnössä määritellyn alueen mukaisesti.
- ⁽¹⁰³⁾ Esimerkiksi verkkotopologioille, jotka antavat mahdollisuuden tosiasialliseen ja täydelliseen eriyttämiseen, voitaisiin antaa lisäpisteitä. Olisi huomattava, että markkinakehityksen tässä vaiheessa point-to-point-topologiat edistävät enemmän pitkän aikavälin kilpailua verrattuna point-to-multipoint-topologioihin, mutta käyttöönottokustannukset ovat toisiinsa verrattavia kaupunkialueilla. Point-to-multipoint-verkoissa tosiasiallinen ja täydellinen eriyttäminen on mahdollista vasta kun WDM-PON-tekniikka (wavelength-division-multiplexed passive optical network) standardoidaan ja sitä edellytetään sovellettavien sääntelypuitteiden perusteella.

käytetäänkö sitä todellisuudessa) kohdealueella ja jotka haluavat ottaa osaa tarjouskilpailuun, olisi täytettävä seuraavat edellytykset: i) niiden on ilmoitettava tuen myöntävälle viranomaiselle ja kansalliselle sääntelyviranomaiselle kyseisestä infrastruktuurista julkisen kuulemisen aikana; ii) niiden on annettava kaikki asiaankuuluvat tiedot muille tarjoajille sellaisena ajankohtana, jonka ansiosta nämä tarjoajat voivat sisällyttää kyseisen infrastruktuurin tarjoukseensa. Jäsenvaltioiden olisi perustettava kansallinen tietokanta olemassa olevista infrastruktuureista, joita voitaisiin hyödyntää laajakaistan käyttöönnotossa.

- g) *Tukkutason käyttöoikeudet*: On välttämätöntä, että kolmansille osapuolille myönnetään tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet tuettuun laajakaistainfrastruktuuriin kaikissa laajakaistaa tukevissa valtion toimenpiteissä. Tukkutason käyttöoikeudet antavat kolmansille operaattoreille mahdollisuuden kilpailulla valitun tarjoajan kanssa (kun kyseinen tarjoaja toimii myös vähittäistasolla). Siten ne lisäävät valinnanvaraa ja kilpailua toimenpiteen kohteena olevilla alueilla samalla kun vältetään alueellisten palvelumonopoliin syntymisen. Tämä edellytys, jota sovelletaan vain valtiontuen saajiin, ei riipu puitteiden 7 artiklassa tarkoitetusta edeltävästä markkina-analyysistä⁽¹⁰⁴⁾. Tuetulle verkolle asetettuja tukkutason käyttöoikeuksien myöntämistä koskevat velvoitteet olisi mukautettava toimialakohtaisen sääntelyn puitteissa vahvistettuihin käyttöoikeuksiin⁽¹⁰⁵⁾. Periaatteessa tukea saavien yritysten olisi tarjottava laajempi valikoima tukkutason käyttöoikeustuotteita kuin ne, jotka kansalliset sääntelyviranomaiset ovat määränneet pakollisiksi alakohtaisen sääntelyn puitteissa sellaisille operaattoreille, joilla on huomattava markkinavoima⁽¹⁰⁶⁾, sillä tuensaaja ei käytä pelkästään omia resurssejaan vaan myös veronmaksajien varoja oman infrastruktuurinsa käyttöönottamiseksi⁽¹⁰⁷⁾. Tukkutason käyttöoikeus olisi myönnettävä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen verkkotoiminnan aloittamista⁽¹⁰⁸⁾.

Tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet tuettuun infrastruktuuriin⁽¹⁰⁹⁾ olisi tarjottava vähintään seitsemän vuoden ajaksi. Jos näiden seitsemän vuoden jälkeen kansallinen sääntelyviranomainen katsoo, että kyseisen infrastruktuurin operaattorilla on sovellettavien sääntelypuitteiden mukaan huomattavaa markkinavoimaa kyseessä olevilla erityismarkkinoilla, käyttöoikeuksien myöntämistä koskevat velvoitteet olisi asetettava sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmän mukaisesti. Kansallisia sääntelyviranomaisia tai muita toimivaltaisia kansallisia elimiä kehoitetaan julkaisemaan ohjeita tukea myöntävälle viranomaiselle periaatteista, jotka koskevat tukkutason käyttöoikeuksien ehtoja ja tariffeja. Tosiasiallisten käyttöoikeuksien tarjoaminen edellyttää, että samoja käyttöoikeusehtoja sovelletaan koko tuettuun verkkoon, mukaan luettuina ne asianomaisen verkon osat, joissa on käytetty olemassa olevia infrastruktuureja.⁽¹¹⁰⁾ Käyttöoikeuksien myöntämistä koskevat velvoitteet on täytettävä huolimatta tuetun infrastruktuurin omistuksessa, hallinnossa tai toiminnassa tapahtuvista muutoksista.

- h) *Tukkutason käyttöoikeuksien hinnat*: Vertailuanalyysi on tärkeä väline varmistettaessa, että myönnetty tuki auttaa luomaan sellaiset markkinaolosuhteet, jotka vallitsevat muilla kilpailuilla laajakaistamarkkinoilla. Tukkutason käyttöoikeuden hinnan olisi perustuttava kansallisen sääntelyviranomaisen vahvistamiin hinnoitteluperiaatteisiin ja viitearvoihin ja niissä olisi otettava huomioon

⁽¹⁰⁴⁾ Kun jäsenvaltiot valitsevat hallinnointimallin, jossa tuettu laajakaistainfrastruktuuri tarjoaa ainoastaan tukkutason käyttöoikeuspalveluja kolmansille osapuolille eikä vähittäispalveluja, todennäköinen kilpailun vääristyminen vähenee entisestään, koska tällainen verkon hallinnointimalli auttaa välttämään mahdollisia monimutkaisia ongelmia, jotka koskevat hintapainostusta ja käyttöoikeuksiin liittyvää peiteltyä syrjintää. Ks. esim. asia SA.30317, High-speed broadband in Portugal.

⁽¹⁰⁵⁾ Kun valtiontukitoimenpide kattaa kaapelikanavien ja mastojen tapaisten uusien passiivisten infrastruktuuritekijöiden rahoituksen, niihin olisi myös myönnettävä käyttöoikeudet määräämättömäksi ajaksi. Ks. esim. komission päätökset asioissa N 53/10 – Saksa, Federal framework programme on ducts support, N 596/09 – Italia, Bridging the digital divide in Lombardia, N 383/09 – Saksa, Amendment of N 150/08 Broadband in the rural areas of Saxony ja N 330/10 – Ranska – Programme national Très Haut Débit.

⁽¹⁰⁶⁾ Esimerkiksi NGA-verkkojen kohdalla viitekohtana olisi oltava NGA-suositukseen sisältyvä käyttöoikeustuotteiden luettelo.

⁽¹⁰⁷⁾ Jos valtiontukea myönnetään kaapelikanavien rakentamiseen rahoittamiseen, kaapelikanavien olisi oltava riittävän suuret useita kaapeliverkkoja varten ja niihin olisi pystyttävä sijoittamaan sekä point-to-multipoint- että point-to-point-ratkaisuja.

⁽¹⁰⁸⁾ Jos verkko-operaattori tarjoaa myös vähittäistason palveluja, tämä tarkoittaisi NGA-suosituksen mukaisesti yleensä käyttöoikeuden myöntämistä vähintään kuusi kuukautta ennen vähittäispalvelujen tarjonnan aloittamista.

⁽¹⁰⁹⁾ Tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet tuettuun infrastruktuuriin voidaan tarjota liitteessä II kuvattujen tukkutason käyttöoikeuksien muodossa.

⁽¹¹⁰⁾ Esimerkiksi kolmansien osapuolten tukkutason käyttöoikeuksia ei saa rajoittaa vain vähittäistason laajakaistapalveluihin.

verkko-operaattorin saama tuki ⁽¹¹¹⁾. Viitearvona käytettäisiin keskimääräisiä julkaistuja tukkuhintoja, joita sovelletaan maan tai unionin muilla vastaavilla alueilla, joilla on enemmän kilpailua. Tällaisten julkaistujen hintojen puuttuessa viitearvon olisi perustuttava hintoihin, jotka kansallinen sääntelyviranomaisella on jo asettanut tai hyväksynyt kyseessä oleville markkinoille tai kyseessä oleville palveluille. Jos tietyille tukkutason käyttöoikeustuotteille ei ole julkaistuja tai säänneltyjä hintoja, joita voitaisiin käyttää vertailukohtana, hinnoittelussa olisi noudatettava kustannussuuntautuneisuuden periaatteita alakohtaisen sääntelykehyksen mukaisesti laadittuja menetelmiä noudattaen ⁽¹¹²⁾. Kun otetaan huomioon tukkutason käyttöoikeuksien hintojen vertailuanalyysin monimutkaisuus, jäsenvaltioita kannustetaan antamaan kansalliselle sääntelyviranomaisille tarvittavat valtuudet ja henkilöresurssit, jotta ne voivat neuvoa tukea myöntäviä viranomaisia näissä asioissa. Tuki-hankkeen yksityiskohtainen kuvaus olisi toimitettava vähintään kaksi kuukautta ennen sen ilmoittamista kansalliselle sääntelyviranomaiselle, jotta sillä on kohtuullisesti aikaa antaa lausuntonsa. Jos kansallisella sääntelyviranomaisella on tällaiset valmiudet, tukea myöntävän viranomaisen olisi pyydetävä kansallisen sääntelyviranomaisen neuvoa tukkutason käyttöoikeuksien hintojen ja ehtojen määrittämisessä. Vertailuanalyysin kriteerit olisi ilmoitettava selvästi tarjouskilpailuasiakirjoissa.

- i) *Seuranta ja takaisinperintämenettely*: Tukea myöntävien viranomaisten on seurattava tiiviisti laajakais-tahankkeen toteuttamista sen koko keston ajan. Jos operaattori valitaan kilpailuun perustuvalla hankintamenettelyllä, hankkeen kannattavuuden kehitystä ei yleensä tarvitse seurata niin tiukasti kuin muissa menettelyissä. Monissa tapauksissa voi olla asianmukaista määrittää tuen määrä etukäteen, jotta katetaan ennustettu rahoitusvaje tietynä aikana, sen sijaan että tuki laskettaisiin toteutuneiden kustannusten ja tulojen perusteella. Ensin mainitussa toimintamallissa yrityksellä on yleensä enemmän kannustimia rajoittaa kustannuksia ja tehostaa toimintaa ajan mittaan. Jos tulevien kustannusten ja tulojen kehitykseen liittyy paljon epävarmuutta ja käytettävissä olevat tiedot ovat hyvin epäsymmetrisiä, viranomaiset saattavat haluta käyttää rahoitusmalleja, joihin sisältyy ennakoarvioinnin lisäksi jälkitarkastuksia (esimerkiksi soveltamalla takaisinperintää, jolla satunnaiset voitot voidaan jakaa tasapuolisesti). Jotta pieniin paikallisiin hankkeisiin ei kohdistuisi suhteet-toman suurta taakkaa, takaisinperintämekanismia olisi sovellettava vain, jos tietty raja-arvo ylittyy. Tämän vuoksi takaisinperintämekanismia olisi sovellettava vain, jos hankkeen tukimäärä on vähin-tään 10 miljoonaa euroa ⁽¹¹³⁾. Tukea myöntävät viranomaiset voivat määrätä, että kaikki valitulta tarjoajalta perityt ylimääräiset voitot voidaan käyttää laajakaistaverkon laajentamiseen puiteohjelman mukaisesti soveltaen alkuperäisen tukitoimenpiteen ehtoja. Tarjouskilpailun voittaneelle tarjoajalle asetettu velvollisuus pitää erillistä kirjanpitoa saadusta tuesta helpottaa tukea myöntävien viran-omaisten tehtävää seurata ohjelman toteuttamista ja mahdollisen ylimääräisen voiton kertymis-tä ⁽¹¹⁴⁾.
- j) *Läpinäkyvyys*: Jäsenvaltioiden on julkaistava valtiontukitoimenpiteistä vähintään seuraavat tiedot kes-kitetyssä verkkosivustossa: hyväksytyn tukiohjelman ja sen täytäntöönpanosääntöjen koko teksti, tuensaajan nimi, tuen määrä, tuki-intensiteetti ja käytetty teknologia. Nämä tiedot on julkaistava tuen myöntämispäätöksen tekemisen jälkeen, ne on säilytettävä vähintään 10 vuoden ajan ja niiden on oltava rajoituksetta yleisön saatavissa. Tuensaajalla on velvollisuus antaa vaatimukset täyttävälle kolmannelle osapuolille kattava ja syrjimätön pääsy valtiontukitoimenpiteen perusteella käyttöön otettua infrastruktuuriaan (mukaan lukien muun muassa kaapelikanavat, katujakokaapit ja kiutukaa-pelit) koskeviin tietoihin ⁽¹¹⁵⁾. Tällöin muut operaattorit voivat helposti selvittää, onko niiden mah-dollista päästä käyttämään kyseistä infrastruktuuria, ja toimittaa kaikki laajakaistaverkkoa koskevat

⁽¹¹¹⁾ Se, missä määrin tuen määrä otetaan huomioon, voi vaihdella riippuen kilpailutilanteesta valintamenettelyssä ja kohdealueella. Viitearvo olisi sen vuoksi tukkuhinnan enimmäisraja.

⁽¹¹²⁾ Jotta operaattorit eivät keinotekoisesti paisuttelisi kustannuksiaan, jäsenvaltioita kehoitetaan käyttämään sopimuksia, joilla yrityksiä kannustetaan vähentämään ajan mittaan kustannuksiaan. Esimerkiksi toisin kuin sopimuksissa, joissa kustannukset siirretään edelleen (ns. cost-plus -sopimukset), kiinteähintainen sopimus kannustaisi yritystä vähentämään ajan myötä kustannuksiaan.

⁽¹¹³⁾ Jos alaviitteessä 96 mainitut edellytykset täyttyvät, takaisinperintä ei ole tarpeen, kun on kyse julkisessa omistuksessa olevista vain tukkutason palveluja tarjoavista infrastruktuureista, joita julkinen viranomais hallinnoi ainoana tarkoituksenaan myöntää tasavertaiset ja syrjimättömät käyttöoikeudet kaikille operaattoreille.

⁽¹¹⁴⁾ Parhaan käytännön mukaiset esimerkit osoittavat, että seuranta- ja takaisinperintäajan olisi oltava vähintään seitse-män vuotta ja että mahdolliset ylimääräiset voitot (ts. voitto, joka on suurempi kuin alkuperäisessä liiketoiminta-suunnitelmassa mainittu tai toimialan keskiarvo) jaetaan tuensaajan ja julkisten viranomaisten kesken toimenpiteen tuki-intensiteetin mukaisesti.

⁽¹¹⁵⁾ Nämä tiedot olisi päivitettävä säännöllisesti, esimerkiksi kuuden kuukauden välein, ja niiden on oltava saatavilla vapaassa muodossa.

asiaankuuluvat tiedot laajakaistainfrastruktuurien keskusrekisterille, jos jäsenvaltiossa on tällainen tietokanta, ja/tai kansallisille sääntelyviranomaisille.

- k) *Raportointi*: Verkon käyttöönotosta alkaen valtiontukea myöntävän viranomaisen olisi ilmoitettava tukitoimenpiteen voimassaoloaikana kahden vuoden välein tietyt tukihanketta koskevat keskeiset tiedot Euroopan komissiolle ⁽¹¹⁶⁾. Kun on kyse kansallisista tai alueellisista puiteohjelmista, kansallisten tai alueellisten viranomaisten olisi koottava yksittäisiä toimenpiteitä koskevat tiedot yhteen ja ilmoitettava ne Euroopan komissiolle. Antaessaan näiden suuntaviivojen mukaista päätöstä komissio voi pyytää myönnettyä tukea koskevia lisätietoja.

3.5 NGA-verkkojen nopean käyttöönoton tukeminen

- (79) Kuten peruslaajakaistan käyttöönottoa koskevien periaatteiden tapauksessakin valtiontuki NGA-verkon käyttöönottoon voi olla asianmukainen ja perusteltu väline, jos tietyt perusedellytykset täyttyvät. Kaupalliset toimijat päättävät NGA-verkkoihin tehtävistä investoinneista arvioidun kannattavuuden perusteella, mutta viranomaisten on otettava huomioon myös yleinen etu, kun rahoitetaan avointa, neutraalia alustaa, jolla useat operaattorit voivat kilpailla palvelujen tarjoamisesta loppukäyttäjille.
- (80) NGA-verkkojen käyttöönottoa tukevien toimenpiteiden on täytettävä 2.5 ja 3.4 jaksossa esitetyt tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille koskevat ehdot. Lisäksi seuraavien edellytysten on täyttyttävä ottaen huomioon erityiset olosuhteet, joissa julkinen investointi NGA-verkkoihin toteutetaan.
- a) *Tukutason käyttöoikeudet*: NGA-verkkojen taloudellisten näkökohtien vuoksi on ehdottoman tärkeää varmistaa kolmansien operaattorien tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet. Erityisesti alueilla, joilla on jo kilpailevia peruslaajakaistaoperaattoreita ⁽¹¹⁷⁾, on varmistettava, että ennen valtion tukitoimenpidettä vallinnut kilpailutilanne säilyy. Edellä 3.4 jaksossa kuvattuja käyttöoikeusehtoja täsmennetään sikäli kuin jäljempänä esitetään. Tuetun verkon on tarjottava käyttöoikeus kaikille sitä pyytävälle operaattoreille tasavertaisin ja syrjimättömin ehdoin ja annettava niille mahdollisuus tosiasiallisiin ja täysin eriytettyihin käyttöoikeustuotteisiin ⁽¹¹⁸⁾. Kolmansilla operaattoreilla on lisäksi oltava pääsy aktiivisen ⁽¹¹⁹⁾ infrastruktuurin lisäksi myös passiiviseen infrastruktuuriin ⁽¹²⁰⁾. Bittivirtayhteyksien ja tilaajayhteyksien (ja niiden osien) eriytetyn käyttöoikeuden lisäksi käyttöoikeuden myöntämistä koskevaan veloitteeseen olisi sen vuoksi kuuluttava myös oikeus käyttää kaapelikanavia ja mastoja, pimeää kuitua ja katujakokaappeja ⁽¹²¹⁾. Tosiasialliset tukkutason käyttöoikeudet olisi myönnettävä vähintään seitsemän vuoden ajaksi eikä kaapelikanavien tai mastojen käyttöoikeutta pitäisi rajoittaa ajallisesti. Tämä ei rajoita sellaisten samankaltaisten sääntelyvelvoitteiden soveltamista, joita kansallinen sääntelyviranomainen voi asettaa kyseessä olevilla erityismarkkinoilla tehokkaan kilpailun edistämiseksi, eikä myöskään kyseisen ajanjakson aikana tai sen päätyttyä hyväksyttyjen toimenpiteiden soveltamista ⁽¹²²⁾.

⁽¹¹⁶⁾ Vähintään seuraavat seikat olisi ilmoitettava: edellä 78 kohdan j alakohdassa edellytetyjen tietojen lisäksi ajankohta, jona verkko otetaan käyttöön, tukkutason käyttöoikeustuotteet, verkon käyttöoikeuksia hakaneiden ja palveluntarjoajien lukumäärä, verkon varrella olevien talojen määrä ja liittymämäärä.

⁽¹¹⁷⁾ Mukaan luettuina LLU-operaattorit.

⁽¹¹⁸⁾ Markkinakehityksen tässä vaiheessa point-to-point-topologiat voivat olla tosiasiallisesti eriytettyjä. Jos valittu tarjoaja ottaa käyttöön point-to-multipoint-topologiaan perustuvan verkon, sillä on oltava selvä velvollisuus tarjota tosiasiallisia eriytettyjä käyttöoikeustuotteita aallonpituuskanavoinnin (wavelength division multiplexing, WDM) kautta heti kun yhteydet on standardoitu ja ne ovat kaupallisesti saatavilla. Ennen kuin aallonpituuskanavointi käytännössä toteutuu, valitun tarjoajan on tarjottava käyttöoikeuksia hakeneille virtuaalinen eriyttämistuote, joka vastaa mahdollisimman hyvin fyysistä eriyttämistä.

⁽¹¹⁹⁾ Jos ne ovat välillisiä edunsaajia saadessaan tukkutason käyttöoikeuden, kolmansien operaattorien on mahdollisesti itse myönnettävä bittivirtatason käyttöoikeuksia. Huolimatta siitä, että tuki myönnettiin vain passiivista infrastruktuuria varten, myös aktiiviseen infrastruktuuriin pääsyä pyydettiin esimerkiksi komission päätöksessä asiassa N 330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit.

⁽¹²⁰⁾ Kuten tilaajalaitteet tai muut verkon toimintaan tarvittavat laitteet. Jos osoittautuu tarpeelliseksi uudenaikaistaa joitakin verkon osia tosiasiallisten käyttöoikeuksien tarjoamiseksi, asiasta on määrättävä tuen myöntävien viranomaisten suunnitelmassa esimerkiksi edellyttämällä riittävän kokoisia kaapelikanavia ja varmistamalla eriyttäminen suuremmilla katujakokaapeilla.

⁽¹²¹⁾ Vahva käyttöoikeuden myöntämistä koskeva velvoite on vieläkin tärkeämpi olemassa olevien ADSL-operaattoreiden ja tulevien NGA-operaattoreiden tarjoamien palvelujen väliaikaisen keskinäisen korvaavuuden kannalta. Käyttöoikeuden myöntämistä koskeva velvoite varmistaa, että kilpailevat ADSL-operaattorit voivat siirtää asiakkaansa NGA-verkkoon heti kun tuettu verkko on toiminnassa ja siten alkaa suunnitella omia tulevia investointejaan kärsimättä todellista kilpailuhaittaa. Ks. esim. N 461/09 – Yhdistynyt kuningaskunta, Cornwall & Isles of Scilly Next Generation Broadband.

⁽¹²²⁾ Tältä osin olisi otettava huomioon niiden erityisolosuhteiden mahdollinen jatkuminen, jotka oikeuttivat tuen myöntämisen kyseessä olevalle infrastruktuurille.

On mahdollista, että harvaan asutuilla alueilla, joilla laajakaistapalvelut ovat rajoitettuja, tai paikallisten pienyritysten toiminnassa kaikkia käyttöoikeustuotteita koskevien velvoitteiden asettaminen saattaa suhteettomasti lisätä investointikustannuksia⁽¹²³⁾ tuomatta merkittäviä hyötyjä lisääntyneen kilpailun muodossa⁽¹²⁴⁾. Tällaisessa tapauksessa voidaan ajatella, että käyttöoikeustuotteita, jotka edellyttävät, että tuetun infrastruktuurin osalta toteutetaan muutoin ennakkoimattomia, kalliita tukitoimenpiteitä (esimerkiksi rinnakkain sijoittaminen väljakopisteisiin), määrättäisiin tarjottaviksi vain jos kolmantena osapuolena oleva operaattori esittää niitä koskevan kohtuullisen pyynnön. Pyyntöä katsotaan olevan kohtuullinen, jos i) käyttöoikeuden hakija toimittaa johdonmukaisen liiketoimintasuunnitelman, joka riittää perusteeksi tuotteen tarjonnan mahdollistamiselle tuetussa verkossa, ja ii) muut operaattorit eivät jo tarjoa vastaavaa käyttöoikeustuotetta kyseisellä maantieteellisellä alueella hinnoin, jotka vastaavat tiheimmin asutuilla seuduilla sovellettuja hintoja⁽¹²⁵⁾.

Edellistä kappaletta ei sitä vastoin voida soveltaa tiheimmin asutuilla alueilla, joilla voidaan olettaa syntyvän infrastruktuurikilpailua. Kyseisillä alueilla tuetun verkon pitäisi pystyä palvelemaan kaikkia verkon käyttöoikeustuotteita, joita operaattorit saattavat haluta⁽¹²⁶⁾.

- b) *Tasavertaiset ja syrjimättömät ehdot*: Tuetun infrastruktuurin on mahdollistettava se, että kilpailevat operaattorit voivat tarjota loppukäyttäjille kilpailukykyisiä ja kohtuuhintaisia palveluja. Jos verkko-operaattori on vertikaalisesti integroitunut laajakaistaoperaattori, on otettava käyttöön riittävät taakeet eturistiriitojen, käyttöoikeuksia hakeneiden ja sisällöntarjoajien perusteettoman syrjinnän ja muiden piilevien välillisten etujen estämiseksi. Myöntämiskriteereihin olisi sisällyttävä myös sääntö, jonka mukaan tarjoajille, jotka ehdottavat ainoastaan tukkumallia tai ainoastaan passiivista mallia taikka molempia, annetaan lisäpisteitä.
- (81) Erityisen hyvin kilpailua suosivia ovat valtiontukihankkeet, joilla rahoitetaan runkoliityntäverkkoja⁽¹²⁷⁾, tai jotka rajoittuvat kunnallisteknisiin töihin, jotka mahdollistavat verkkoon pääsyn kaikille operaattoreille ja teknologioille. Tämä ominaisuus otetaan huomioon tällaisten hankkeiden arvioinnissa.

3.6 Ultranopeiden laajakaistaverkkojen valtiontuki

- (82) Ottaen huomioon digitaalistrategiassa asetetut tavoitteet, erityisesti tavoite saavuttaa yli 100 megabitin nopeus yli 50 prosentissa talouksista, ja koska erityisesti kaupunkialueilla voi olla suuremmat suorituskykyvaatimukset kuin mitä kaupalliset investoijat ovat halukkaita tarjoamaan lähitulevaisuudessa, julkiset tukitoimet voitaisiin 77 kohdassa esitetystä poiketen sallia NGA-verkoille, jotka pystyvät tarjoamaan ultranopeita, selvästi yli 100 megabitin nopeuksia.
- (83) "Mustilla NGA-alueilla" tällaiset tukitoimet voitaisiin sallia ainoastaan, kun 51 kohdan mukainen vaatimus olennaisesta muutoksesta voidaan osoittaa seuraavin kumulatiivisin perustein:
- a) olemassa olevat tai suunnitellut⁽¹²⁸⁾ NGA-verkot eivät ulotu loppukäyttäjien tiloihin kuituverkkojen avulla⁽¹²⁹⁾;

⁽¹²³⁾ Tuen myöntävän viranomaisen on osoitettava kustannusten suhteeton kasvu yksityiskohtaisilla, objektiivisilla kustannuslaskelmilla.

⁽¹²⁴⁾ Ks. esimerkiksi komission päätökset asioissa N330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit ja SA.33671 – Yhdistynyt kuningaskunta, Broadband Delivery UK.

⁽¹²⁵⁾ Komissio voi hyväksyä myös muita ehtoja osana oikeasuhteisuudesta tehtävää analyysiä tapauksen ominaispiirteiden ja tasapainottavan kokonaisprosessin perusteella. Ks. esimerkiksi komission päätökset asioissa N330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit ja SA.33671 – Yhdistynyt kuningaskunta, Broadband Delivery UK. Jos ehdot täyttyvät, käyttöoikeus pitäisi myöntää kyseisillä markkinoilla yleensä sovellettavassa määräajassa. Ristiriitatilanteessa tuen myöntävän viranomaisen olisi pyydettävä neuvoa kansalliselta sääntelyviranomaiselta tai muulta toimivaltaiselta kansalliselta elimeltä.

⁽¹²⁶⁾ Sen on pystyttävä tukemaan esimerkiksi passiivisissa kiinteissä verkoissa sekä point-to-point- että point-to-multi-point-topologioita (kolmansien) operaattorien valinnan mukaan. Erityisesti tiheimmin asutuilla alueilla, jos ne ovat oikeutettuja valtiontukeen, ei olisi yleisen edun mukaista myöntää tukea investoinneille, joilla pelkästään ajanmukaistetaan olemassa olevia verkkoja eikä aiheuteta olennaista muutosta kilpailutilanteeseen.

⁽¹²⁷⁾ Ks. edellä 60 kohta. Keskusviraston tasoa pidemmälle meneviä valtion tukitoimia pidetään jo NGA-verkkoihin liittyvinä eikä NGN-verkkoihin. Ks. komission päätös asiassa SA.34031 - Next generation broadband in Valle d'Aosta.

⁽¹²⁸⁾ Kolmea lähivuotta koskevien luotettavien investointisuunnitelmien perusteella 63–65 kohdan mukaisesti.

⁽¹²⁹⁾ NGA-verkot eivät ulotu loppukäyttäjien tiloihin kuitukaapelin avulla esimerkiksi FTTN-verkoissa, joissa kuitukaapeli on asennettu ainoastaan jakokaappeihin asti. Samoin eräissä kaapeli verkoissa käytetään kuitukaapelia jakokaappeihin asti, mistä verkko yhdistetään loppukäyttäjille koaksiaalikaapeleiden avulla.

- b) kaupallisten operaattorien investointisuunnitelmien tarkastelu osoittaa, että markkinatilanne ei lähitulevaisuudessa kehity kohti yli 100 megabitin nopeuksilla tarjottavia kilpailukykyisiä ultranopeita palveluja ⁽¹³⁰⁾ 63–65 kohdan mukaisesti;
- c) on odotettavissa, että kyseisille laadullisille parannuksille on kysyntää ⁽¹³¹⁾.
- (84) Edellisessä kohdassa kuvatussa tilanteessa uudelle verkolle myönnetyn tuen on noudatettava 78 ja 80 kohdassa asetettuja tukikelpoisuuden ehtoja. Tukea myöntävän viranomaisen on myös osoitettava, että
- a) tuetun verkon tekniset ominaisuudet ja suorituskyky ovat huomattavasti paremmat kuin olemassa olevien tai suunniteltujen verkkojen todennetut ominaisuudet ja suorituskyky ⁽¹³²⁾;
- b) tuettu verkko perustuu avoimeen arkkitehtuuriin ja toimii vain tukkutason verkkona; ja
- c) tuki ei johda kilpailun liialliseen vääristymiseen suhteessa muihin sellaisiin NGA-teknologioihin, joihin markkinatoimijat ovat samoilla kohdealueilla vastikään tehneet suuria infrastruktuuri-investointeja ⁽¹³³⁾.
- (85) Vain jos kyseiset lisäehdot täyttyvät, näiden verkkojen julkisen rahoituksen voitaisiin katsoa soveltuvan sisämarkkinoille tasapainotestin nojalla. Toisin sanoen julkisen rahoituksen olisi johdettava merkittävään, kestäväan, kilpailua edistävään, pitkäaikaiseen tekniseen parannukseen ilman että yksityisten investointien tekemistä vaikeutetaan suhteettomasti.

4. LOPPUMÄÄRÄYKSET

- (86) Näitä suuntaviivoja sovelletaan ensimmäisestä päivästä sen jälkeen, kun ne on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
- (87) Komissio soveltaa näitä suuntaviivoja kaikkiin ilmoitettuihin tukitoimenpiteisiin, joista se tekee päätöksen sen jälkeen, kun suuntaviivat on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, vaikka kyseisistä hankkeista olisi ilmoitettu sille jo ennen suuntaviivojen julkaisemista.
- (88) Valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määräytymisestä annetun komission ilmoituksen ⁽¹³⁴⁾ mukaan komissio soveltaa sääntöjenvastaiseen tukeen sen myöntämisaika-kohtana voimassa olevia sääntöjä. Näin ollen se soveltaa näitä suuntaviivoja niiden julkaisemisen jälkeen myönnettyyn sääntöjenvastaiseen tukeen.
- (89) Komissio ehdottaa jäsenvaltioille SEUT-sopimuksen 108 artiklan 1 kohdan nojalla, että ne toteuttavat aiheelliset toimenpiteet ja muuttavat tarvittaessa voimassa olevia tukiohjelmiaan näissä suuntaviivoissa vahvistettujen määräysten mukaisiksi kahdentoista kuukauden kuluessa niiden julkaisemisesta *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
- (90) Jäsenvaltioita kehoitetaan antamaan nimenomainen ehdoton suostumus ehdotettuihin aiheellisiin toimenpiteisiin kahden kuukauden kuluessa siitä, kun suuntaviivat on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Jos jäsenvaltiolta ei saada vastausta, komissio olettaa, että se ei hyväksy ehdotettuja toimenpiteitä.
- (91) Komissio voi tarkistaa näitä suuntaviivoja markkinoita, teknologiaa ja sääntelyä koskevan merkittävän kehityksen perusteella.

⁽¹³⁰⁾ Esimerkiksi alueella, jolla on FTTC-verkko tai vastaava verkko ja parannettu kaapeliverkko (vähintään Docsis 3.0), markkinoilla katsotaan yleensä olevan riittävästi kilpailua, jotta ultranopeiden palvelujen tarjontaan päästään ilman julkisia tukitoimia.

⁽¹³¹⁾ Ks. esimerkiksi alaviitteissä ja 84 ja 85 esitetyt indikaattorit.

⁽¹³²⁾ Ks. edellä 63–65 kohta.

⁽¹³³⁾ Tilanne on tämä yleensä silloin, kun markkinatoimijoiden asianomaisena ajanjaksona tekemät infrastruktuuri-investoinnit eivät maksa itseään takaisin tavanomaisena poistoaikana tuen myöntämisen vuoksi. Erityisesti seuraavat (toisiinsa kytkeytyvät) seikat otetaan huomioon: investoinnin koko, investoinnin valmistusajanakohta, vähimmäis-aika asianmukaisen tuoton saamiseksi sijoitetulle pääomalle sekä uuden tuetun ultra-nopean verkon käyttöönoton todennäköiset vaikutukset aiemmin käyttöön otettujen NGA-verkkojen tilaajamääriin ja tilaushintoihin.

⁽¹³⁴⁾ EYVL C 119, 22.5.2002, s. 22.

LIITE I

TYYPILLISIÄ LAAJAKAISTA-ALAN TUKITOIMENPITEITÄ

Arvioidessaan tukitoimenpiteitä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissio on pannut merkille, että jäsenvaltiot käyttävät tiettyjä rahoitusmekanismeja eniten edistäessään laajakaistan käyttöönottamista. Seuraava luettelo on esimerkinomainen, sillä julkiset viranomaiset voivat kehittää erilaisia tapoja tukea laajakaistan käyttöönottoa tai poiketa tässä esitetystä malleista. Näihin järjestelmiin liittyy tavallisesti valtiontukea, ellei investointia toteuteta markkinatalous-sijoittajaperiaatteen mukaisesti (ks. 2.2 jakso).

1. *Rahoitusavustus* ("tasaava rahoitus" ⁽¹⁾): Suurimmassa osassa komission tarkastelemista tapauksista jäsenvaltio ⁽²⁾ myöntää laajakaistainvestoijille ⁽³⁾ suoria avustuksia laajakaistaverkon rakentamiseen, ylläpitämiseen ja kaupalliseen hyödyntämiseen ⁽⁴⁾. Tällaisiin avustuksiin liittyy yleensä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, sillä avustus rahoitetaan valtion varoista ja se antaa investoijalle edun harjoittaa kaupallista toimintaa ehdoin, jotka eivät olisi olleet saatavilla markkinoilla. Tällaisessa tapauksessa sekä avustuksen saavat verkko-operaattorit että tuetun verkon tukkutasen käyttöoikeuden haluavat sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat ovat tuen edunsaajia.
2. *Luontoismuotoinen tuki*: Joissakin tapauksissa jäsenvaltiot tukevat laajakaistan käyttöönottoa rahoittamalla täysimääräisen laajakaistaverkon (tai sen osan) käyttöönottoa. Verkko saatetaan sähköisten viestintäpalvelujen investoijien käyttöön, jolloin ne käyttävät näitä verkkoelementtejä omassa laajakaistan käyttöönottohankkeessaan. Tuki voi olla monenmuotoista, mutta useimmiten jäsenvaltiot tarjoavat passiivisen laajakaistainfrastruktuurin tekemällä kunnallisteknisiä töitä (esimerkiksi tien kaivutyöt) tai asentamalla kaapelikanavia tai pimeää kuitua ⁽⁵⁾. Tämän tyyppinen tuki luo edun laajakaistainvestoijille, sillä se vähentää näiden investointikustannuksia ⁽⁶⁾, samoin kuin sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajille, jotka haluavat tukkutasen käyttöoikeuden tuettuun verkkoon.
3. *Valtio ylläpitää laajakaistaverkkoa tai sen osaa*: Toimenpiteeseen voi liittyä valtiontukea myös silloin, kun valtio laajakaistainvestoijalle myönnettävän tuen sijaan rakentaa laajakaistaverkon (tai sen osan) ja ylläpitää sitä suoraan julkisen hallinnon osan tai oman yrityksen kautta ⁽⁷⁾. Tähän toimenpidetyyppiin sisältyy yleensä julkisesti omistetun passiivisen verkkoinfrastruktuurin rakentaminen tarkoituksena saattaa se laajakaistaoperaattorien käyttöön myöntämällä verkkoon tukkutasen käyttöoikeus syrjimättömin ehdoin. Verkon ylläpitäminen ja tukkutasen käyttöoikeuksien myöntäminen korvausta vastaan on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista taloudellista toimintaa. Laajakaistaverkon rakentaminen kaupalliseen käyttöön on oikeuskäytännön mukaan taloudellista toimintaa, ts. siihen saattaa liittyä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea jo verkon rakentamishetkellä ⁽⁸⁾. Sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia, jotka haluavat tukkutasen käyttöoikeuden julkiseen verkkoon, pidetään myös tuensaajina.
4. *Laajakaistaverkko, jota hallinnoi toimeksisaaja*: Jäsenvaltiot voivat rahoittaa myös sellaisen laajakaistaverkon käyttöönoton, joka säilyy julkisessa omistuksessa, mutta jonka toiminnan harjoittaminen annetaan tarjouskilpailumenettelyn kautta tehtäväksi kaupalliselle toimijalle, joka hallinnoi ja hyödyntää sitä tukkutasella ⁽⁹⁾. Myös tässä tapauksessa, kun verkko on rakennettu hyödynnettäväksi, toimenpide voi olla valtiontukea. Verkkoa hallinnoivaa ja hyödyntävää operaattoria sekä kolmansiä sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajia, jotka haluavat verkon tukkutasen käyttöoikeuden, pidetään tuensaajina.

⁽¹⁾ Tasaavalla rahoituksella tarkoitetaan yksityisten investoijien investointikustannusten ja odotetun voiton välistä erotusta.

⁽²⁾ Tai muu tukea myöntävä viranomainen.

⁽³⁾ Termillä "investoijat" tarkoitetaan yrityksiä tai sähköisten viestintäverkkojen operaattoreita, jotka investoivat laajakaistainfrastruktuurin rakentamiseen ja käyttöönottoon.

⁽⁴⁾ Esimerkkejä tasaavasta rahoituksesta ovat komission päätökset asioissa SA.33438 ym. – Puola, Broadband network project in Eastern Poland, SA.32866 – Kreikka, Broadband development in Greek rural areas, SA.31851 – Italia, Broadband Marche, N 368/09, Saksa – Amendment of State aid broadband scheme N 115/08 – Broadband in the rural areas of Germany.

⁽⁵⁾ Komission päätökset asioissa N 53/10 – Saksa, Federal framework programme on ducts support, N 596/09 – Italia, Bridging the digital divide in Lombardia; ks. myös N 383/09 – Saksa, Amendment of N 150/08, Broadband in the rural areas of Saxony.

⁽⁶⁾ Kunnallisteknisistä töistä aiheutuvat kustannukset ja muut investoinnit passiiviseen infrastruktuuriin voivat muodostaa jopa 70 prosenttia laajakaistahankkeen kokonaiskustannuksista.

⁽⁷⁾ Komission päätös asiassa N 330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit, joka kattoi monenlaisia tukimuotoja, mukaan lukien yksi, jossa alueelliset yhteisöt (collectivités territoriales) voivat ylläpitää omaa laajakaistaverkkoa liikelaitoksena.

⁽⁸⁾ Asiat T-443/08 ja T-455/08, Freistaat Sachsen v. komissio (ei vielä julkaistu).

⁽⁹⁾ Komission päätökset asioissa N 497/10 – Yhdistynyt kuningaskunta, SHEFA – 2 Interconnect, N 330/10 – Ranska, Programme national Très Haut Débit ja N 183/09 – Liettua, RAIN project.

LIITE II

TEKNINEN SANASTO

Näissä suuntaviivoissa olisi sovellettava seuraavia määritelmiä. Määritelmät saattavat muuttua markkinoiden, teknologian ja sääntelyn muutosten myötä.

Bittivirtayhteys: Tukkutason liityntäyhteyksien tarjoaja asentaa nopean yhteyden asiakkaan tiloihin ja tarjoaa tätä liityntäyhteyttä kolmansille osapuolille vuokralle.

FTTB: (Fibre to the building). Verkko, jossa valokuitukaapelit ulottuvat loppukäyttäjän tiloihin saakka, eli valokuitukaapelit on vedetty rakennukseen saakka, mutta rakennuksen sisällä yhteydet on toteutettu kuparikaapeleilla, koaksiaalikaapeleilla tai lähiverkon (LAN) avulla.

FTTH: (Fibre to the home). Verkko, jossa valokuitukaapelit ulottuvat loppukäyttäjän tiloihin saakka, eli liityntäverkko, jossa sekä liityntäverkon syöttö- että loppukäyttäjäsegmentti on toteutettu valokaapeleilla (rakennuksen sisäinen kaapelointi mukaan luettuna).

FTTN: (Fibre to the node). Valokuitu ulottuu katujakokaappiin, joka saattaa sijaita usean kilometrin päässä asiakkaan tiloista. Yhteyden loppuosaa on toteutettu kuparikaapeleilla (ns. fibre-to-the-cabinet (FTTC)/VDSL-verkoissa) tai koaksiaalikaapeleilla (kaapeli-/DOCSIS 3 verkoissa). Fibre-to-the-node -verkkoja pidetään usein välivaiheena siirryttäessä täysimittaisiin FTTH-verkkoihin.

Kaapelikanava: Maanalainen putki tai kanava, johon laajakaistaverkon valokuitu-, kupari- tai koaksiaalikaapelit sijoitetaan.

Liityntäsegmentti: Yhteyden "viimeinen osuus" (last mile), joka yhdistää runkoliityntäverkon loppukäyttäjän tiloihin.

Neutraalit verkot: Verkkoja, jotka soveltuvat kaiken tyyppisille verkkotopologioille. FTTH-verkkojen tapauksessa infrastruktuurin on sovelluttava sekä point-to-point-topologioille (pisteestä pisteeseen) että point-to-multipoint-topologioille (pisteestä useaan pisteeseen).

Passiivinen verkko: Laajakaistaverkko ilman aktiivisia komponentteja. Koostuu tyypillisesti kaapeli-infrastruktuurista, kaapelikanavista, pimeästä kuidusta ja katujakokaapeista.

Passiivisen yhteyden tukkutason käyttöoikeus: Mahdollisuus hyödyntää siirtotietä, johon ei ole kytketty elektronisia komponentteja.

Pimeä kuitu: Signaaliton kuituyhteys, johon ei ole vielä liitetty tiedonsiirtojärjestelmiä.

Point-to-multipoint: "Pisteestä useaan pisteeseen". Verkkotopologia, jossa asiakaskohtaiset yhteydet ulottuvat passiiviseen koontipisteeseen (kuten katujakokaappiin), jossa ne yhdistetään yhdeksi jaetuksi yhteydeksi. Yhteyksien koontitekniikka voi olla joko passiivista (kuten PON-arkkitehtuurissa, jossa käytetään jaottimia) tai aktiivista (kuten FTTC-verkoissa).

Point-to-Point: "Pisteestä pisteeseen". Verkkotopologia, jossa yhteys on varattu tietylle asiakkaalle koko matkan asiakkaan tiloista runkoliityntäpisteeseen (Metropolitan Point of Presence, MPoP).

Runkoliityntäverkko: Laajakaistaverkon osa, joka sijoittuu runkoverkon ja liityntäverkon väliin ja jossa siirretään tietoa globaaliin verkkoon/globalista verkosta.

Seuraavan sukupolven liityntäverkko: (Next Generation Access Network, NGA). Liityntäverkko, joka perustuu kokonaan tai osittain optisiin elementteihin ja joka pystyy tarjoamaan laajakaistayhteyspalveluja, jotka ovat ominaisuuksiltaan parempia kuin nykyisissä peruslaajakaistaverkoissa.

Tukkutason käyttöoikeustuotteet: Käyttöoikeus antaa operaattorille mahdollisuuden hyödyntää toisen operaattorin infrastruktuuria. Julkista tukea saavassa verkossa voidaan tarjota seuraavia tukkutason käyttöoikeustuotteita:

- FTTH/FTTB-verkot: kaapelikanavien ja pimeän kuidun käyttöoikeus, tilaajayhteyden eriytetty käyttöoikeus (eriytetty WDM-PON tai optinen ristikytkentäkeskus (ODF)) sekä bittivirtatason käyttöoikeus.
- Kaapeliverkot: kaapelikanavien ja bittivirtatason käyttöoikeus.
- FTTC-verkot: kaapelikanavien käyttöoikeus, tilaajayhteyksien osien eriytetty käyttöoikeus ja bittivirtatason käyttöoikeus.
- Passiivinen verkkoinfrastruktuuri: kaapelikanavien käyttöoikeus, pimeän kuidun käyttöoikeus ja/tai tilaajayhteyden eriytetty käyttöoikeus. Jos on kyseessä integroitunut operaattori: käyttöoikeusvelvoitteet (jotka poikkeavat passiivisen infrastruktuurin käyttöoikeuksista) on asetettava seuraavan sukupolven liityntäverkoista annetun suosituksen säännösten mukaisesti.

- ADSL-pohjaiset laajakaistaverkot: tilaajayhteyden eriytetty käyttöoikeus, bittivirtatason käyttöoikeus.
- Matkaviestintä- tai langattomat verkot: bittivirtatason käyttöoikeus, tukiasemamastojen yhteiskäyttö ja runkoliityntä-verkkojen käyttöoikeus.
- Satelliittijakelujärjestelmä: bittivirtatason käyttöoikeus.

Täydellinen eriyttäminen: Fyysinen eriyttäminen antaa kilpailijalle mahdollisuuden hyödyntää loppukuluttajan tilaajayhteyttä ja käyttää tilaajayhteydellä suoraan omia tiedonsiirtojärjestelmiään. Joissakin olosuhteissa virtuaalisen eriyttämisen voidaan katsoa vastaavan fyysistä eriyttämistä.
